

Голас Рацзімы

Мінск 1972
Краснаармейскія 9
Бібліятэка ім. Дзяміна

№ 1 (1212) ■ СТУДЗЕНЬ 1972 г. ■ ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ■ ГОД ВYДАННЯ 17-ТЫ ■ ЦАНА 2 КАП.

БЕЛАРУСІ ДОЛЯ ШЧАСНАЯ

У той момант, калі стары год перадае эстафету новаму, людзі віншуюць адзін аднаго і ўзаемна жадаюць здароўя, шчасця, поспеху ў добрых справах. Такі звычай. Ён адвольны, бадай, усюды.

Толькі ў нашым краі да гэтай устойлівай старадаўняй традыцыі далучылася новая: у навагоднюю ноч мы віншваем з днём нараджэння нашу Беларусь і жадаем ёй таксама шчасця і добра. Беларусь — савецкую рэспубліку, якая абрала шляхам свайго развіцця сацыялізм.

Так было і на гэты раз. Калі ў эфіры растаяў апошні, дванаццаты, удар крамлёўскіх курантаў, рэспубліка наша пачала пяцьдзесят чацвёрты год свайго жыцця. Перагорнута яшчэ адна старонка, якая ўжо стала гісторыяй.

Адзначаючы сваё нацыянальнае свята, кожны з 9-ці мільёнаў жыхароў рэспублікі, натуральна, меў права спытаць сябе: «Што мой народ пакідае ў спадчыну? Што яму прынясе будучыня?»

Вартасці ацэньваюцца ў параўнанні. Мы таксама будзем параўноўваць. Стагоддзі і дзесяцігоддзі. Цяжкі і доўгі шлях

Беларусі дакастрычніцкай і кароткі, імклівы ўзлёт Беларусі сацыялістычнай. З курных хат, з бедных вёсак і мястэчак выйшлі беларусы ў паход за лінінскай праўдай, за права «людзьмі звацца». Сёння беларусы, гордыя і ўсімі паважаныя людзі, высока нясуць сцяг сваёй дзяржавы, разам з усімі народамі нашай дружнай шматнацыянальнай савецкай сям'і будуць камунізм.

Наш зямляк Осіп Асавік, які жыў некалі на Гродзеншчыне, а потым, задоўга да Кастрычніка 1917 года, выехаў у Злучаныя Штаты Амерыкі, нядаўна прыслаў у рэдакцыю апісанне свайго гаротнага жыцця.

«З васьмі дзяцей майго бацькі шэсць атрымалі «адукацыю». Пару зімаў хадзілі ў вясковую школу. Нашым «настаўнікам» быў 15-гадовы хлопца, які скончыў царкоўна-прыходскую школу. Сяляне, што хацелі падвучыць сваіх дзяцей, па чарзе кармілі настаўніка. «Школа» таксама па чарзе пераходзіла з хаты ў хату. Вось такую «адукацыю» я атрымаў. А мая старэйшая сястра і малодшы брат засталіся непісьменнымі».

Такім быў той час. А цяперашні? Можна было б прывесці лічбы школ, тэхнікумаў, інстытутаў у Беларусі, расказаць аб узроўні сучаснай адукацыі. Але не будзем паўтараць шырока вядомыя факты. Пачытаем лепш, што піша далей Осіп Асавік.

«Так і не змаглі навучыцца чытаць і пісаць мае брат і сястра ні пры цару-бацюшку, ні пры ойцу Пілсудскім. А ў дзяцей іх — іншы лёс. З семярых сыноў і дачок майго брата пяцёра атрымалі сярэдняю адукацыю, а двое малодшых яшчэ вучацца ў інстытуце. Старэйшая сястра так і пра жыла свой век у цемнаце. Цяпер яна бабуля. А яе ўнучка паступіла ў медыцынскі інстытут і вучыцца на доктара».

Сімвалам сучаснай беларускай вёскі сталі Верцялішкі, праекціроўшчыкам якой летась была прысуджана Дзяржаўная прэмія СССР. Нават не верыцца, што некалі жылі нашы бацькі і дзяды без мзблі, без тэлевізара, без падлогі — так, як апісвае Осіп Асавік.

«Падлога ў нашай хаце была нішто сабе, бо збітая з добрай гліны. Але ложка быў толькі адзін. На ім спалі на саломе,

прыкрытай прасцінай, бацькі. Дзеці — на лаўках і палацях, падаслаўшы якое-небудзь рыззё і прыкрыўшыся чым папала зверху. Пра такую раскошу, як матрацы, на вёсцы нават і не чулі».

Вартасць нашай сацыялістычнай спадчыны можна поўнай мерай ацаніць толькі ў параўнаннях. Рыдлёўка і экскаватар. Саха і трактар. Лучына і электрычнае святло.

Пяцьдзесят тры гады назад, калі беларусы выйшлі закладваць першыя падмуркі сваёй дзяржавы, у нас не хапала самых звычайных лічыльнікаў. Сёння мы маем славуце сямейства камп'ютэраў «Мінск», попыт на якія расце не толькі ў Савецкім Саюзе, але і за яго межамі.

Большасць сучаснікаў нашага суайчынніка Осіпа Асавіка так і засталася непісьменнай. Беларускую кніжку яны ў той час маглі бачыць толькі ў сне. Сёння ж яна разыходзіцца па ўсім свеце: яе заказваюць і набываюць 70 замежных кнігандлёвых фірм.

Мы пачыналі свой шлях у сацыялізм амаль што на голым месцы. Мы радаваліся першай маленькай электра-

станцыі — БелДРЭС, якая дала ўсяго 32 тысячы кілават. Цяпер кожны з нас слакойна ўспрымае паведамленне, што Бярозаўская ДРЭС з пачатку пуску (снежань 1961 года) выпрацавала каля 32 мільярдаў кілават-гадзін электраэнергіі.

Сямімільныя крокі савецкіх пяцігодак вывелі беларускі народ на ўзровень высокаразвітых дзяржаў свету. Цяпер перад намі адкрываюцца дзвяркі новай, дзевятай пяцігодкі.

Абешчаючы тост за Савецкую Беларусь, мы думалі не толькі аб сабе, але і аб усёй нашай вялікай краіне — СССР. Аб нашых братах украінцах і казахах, рускіх і літоўцах, грузінах, эстонцах, малдаванах...

Мы прывыклі жыць згодна. Быць разам у бядзе і радасці, дапамагаць адзін аднаму ў працы. Пяцьдзесят год назад мы добраахвотна аб'ядналіся ў адну вялікую дзяржаву — Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Сіла і моц яе — у аднасці ўсіх савецкіх народаў, росквіт — у дружнай супольнай працы.

У гэтым саюзе і наша Беларусь знайшла свой шчаслівы лёс.

Ба 7065

БЯРОЗАЎСКІЯ МІЛЬЯРДЫ

Палескаму энергагіганту — Бярозаўскай ДРЭС — споўнілася 10 гадоў. У канцы снежня 1961 года ў паўночна-заходнюю энергасістэму даў ток першы турбагенератар магутнасцю 150 тысяч кілават. Цяпер тут працуе шэсць такіх энергаблокаў. З пачатку пуску ДРЭС выпрацавала каля 32 мільярдаў кілават-гадзін электраэнергіі. Затраты на яе збудаванне ўжо акупіліся паўнацэнна.

Ад Белаазёрска ва ўсе бакі разыходзяцца лініі электраперадач. Па іх ток ідзе ў гарады і вёскі рэспублікі, а на энергасістэме «Мір» — у Польшчу.

«КАЛЯРОВЫЯ» ДАМЫ

На Міжнароднай выстаўцы «Будматэрыялы-71», якая зачылася нядаўна ў Маскве, прадукцыя Мінскага камбіната сілікатных вырабаў атрымала высокую ацэнку. За выбр агланарыта-сілікатных панеляў калектыў прадпрыемства атрымаў ганаровы Дыплом выставачнага камітэта.

Новы матэрыял можа шырока прымяняцца ў прамысловым і жыллёвым будаўніцтве. Яго вартасць заключаецца ў тым, што, акрамя высокіх прамысловых якасцяў, ён можа быць афарбаваны ў любы натуральны колер, а таксама адзеланы мармуровай і гранітнай крошчэкай, выкладзены керамічнымі і шклянымі пліткамі тыпу «ірыска». Па жаданні заказчыка на такіх панелях могуць быць створаны разнастайныя малюнкi і арнаменты.

Выпушчана ўжо трыццаць тысяч кубічных метраў новай прадукцыі. На першыя эксперыментальныя дамы, пабудаваныя з новых панеляў, можна палюбавацца ў жылых кварталах беларускай сталіцы паблізу Ракаўскага шасэ.

ПЕРШЫМІ ў КРАІНЕ

На гадзіннікавым заводзе «Прамень» заканчваецца падрыхтоўка да выпуску жаночых гадзіннікаў з аўтаматычнай падзавадкай.

Серыйную вытворчасць такіх гадзіннікаў мінчане асвойваюць першымі ў краіне. Навінка з'явіцца на прылаўках магазінаў у гэтым годзе.

На заводзе выпущаны першы ўзор мужчынскіх наручных гадзіннікаў з электронным механізмам. Заводзіцца

Віцебскі станкабудаўнічы завод выпускае шліфавальныя, заточныя і іншыя металаапрацоўчыя станкі высокай і звышвысокай дакладнасці. На ЗДЫМКУ: кантрольны майстар Г. КОРСАКАЎ (злева) і слесар-зборшчык В. МАЛАХ рыхтуюць партыю ўніверсальных заточных станкоў для адпраўкі ў Польшчу.

Фота А. ЦЕРЛЮКОВІЧА.

яны будуць не ад спружыны, а з дапамогай электрычнай батарэі, якая гарантуе ход гадзінніка на працягу года. Пасля гэтага застанецца замяніць батарэю, каб гадзіннік зноў ішоў цэлы год. Серыйную вытворчасць гэтай маркі планаецца наладзіць у канцы 1972 года.

СУВЕНІРЫ З МАЗЫРА

Сувеніры, якія вырабляюцца ўмельцамі Мазырскай фабрыкі мастацкіх вырабаў, набылі шырокую папулярнасць. Гэта вырабы з керамікі, лазы, тканін, з густам аформленыя сумачкі, дэкаратыўныя падсвечнікі, дарожкі, накідкі. Усяго фабрыка выпускае каля 50 відаў сувеніраў.

Па эскізах мастака фабрыкі Тамары Кіршчынай выканана ваза, упрыгожаная малюнкамі па матывах твораў Янкі Купалы і Якуба Коласа. Гэты сувенір прысвечаны 90-гадоваму юбілею народных паэтаў Беларусі.

З ДАПАМОГАЙ УЛЬТРАГУКУ

Супрацоўнікі кафедры тэхналогіі абсталювання зварачнай вытворчасці Магілёўскага машынабудаўнічага інстытута кандыдат тэхнічных навук Д. Раговін і старшы выкладчык Э. Пархімовіч распрацавалі спосаб электразваркі металу з выкарыстаннем ультрагуку. Новы метада прасты і высокаэканамічны. Ён дае магчымасць зварваць метал любой таўшчыні.

БРЭСТ — НІГАТА

Старанна ўпакаваныя, усе 54 малюнкi «прыбылі» на судна. Іх аўтары — юныя мастакі выяўленчай студыі Брэсцкага дома піянераў. У час рэйсу Уладзі-васток — Нігата савецкія маракі перадалі работы студыйцаў намесніку мэра гэтага японскага порта пану Сано. Акараэлі і алоўкавыя эскізы савецкіх школьнай жыллары горада ўбачылі ў выставачнай зале муніцыпалітэта — у вежы «Японскае мора».

Малюнкi беларускіх дзяцей будуць перададзены пасля закрыцця выстаўкі ў школы «Хакусан», «Хакусі» і «Акацукі», дзе выкладаецца руская мова.

Мясцовая газета «Нігата-ніпон» змясціла артыкул, які расказвае аб гэтым падарунку.

«ГІГАНТ» ПАЕХАЎ У ПОЛЬШЧУ

Тысячы землякопаў і тры сямітонныя аўтамабілі-самазвалы замяніць новы скрэпер, выраблены на Магілёўскім аўтамабільным заводзе. Трынаццаць такіх машын адпраўлены ў Польшку Народную Рэспубліку.

Новы скрэпер — універсальная даўгавечная машына палепшанай канструкцыі, аснашчана рухавіком з 205 конскімі сіл, мае механічную трансмісію. Гідраўлічнае кіраванне скрэперам дае магчымасць зменшыць фізічныя затраты пры наборы і выгрузцы грунту з каўша. Самаходны аўтамабіль валодае высокай маневранасцю і знойдзе шырокае выкарыстанне пры збудаванні і абвядняльных каналаў, на ўскрышных работах у кар'ерах.

НОВАБУДОЎЛІ РЭСПУБЛІКІ

Дзяржаўная камісія прыняла новы палац культуры ў галасе імя Гастэлы Мінскага раёна. Прыгожы будынак выкананы ў сучасным архітэктурным стылі. На будаўніцтва затрачана больш пяцісот тысяч рублёў.

Новы палац—гэта пачатак забудовы цэнтра калгаса імя Гастэлы па генеральнаму плану, які будзе ўвасоблены ў жыццё за гады пяцігодкі. У вёсцы Сенніца вырастуць новая школа, дзіцячы сад-яслі, магазін, сталовая. Побач раскінецца парк са штучным возерам.

Рэканструкцыю цэнтральных сядзіб па генеральнаму плану пачалі многія гаспадаркі Мінскай вобласці. Эксперыментальна-паказальнае будаўніцтва вядзецца ў калгасах імя Калініна Нясвіжскага і «Чырвоная змена» Любанскага раёнаў.

У гэтай пяцігодцы ў вобласці на будаўніцтва ў сельскай мясцовасці будзе выдаткавана 400 мільёнаў рублёў.

Праўленне калгаса «Аснежыцкі» Пінскага раёна прыняло рашэнне аб будаўніцтве калгаснага музея. Размесціцца ён у цэнтры новай добраўпарадкаванай калгаснай сядзібы.

Сотні экспанатаў музея расказваюць аб гісторыі і сённяшнім дні перадавой гаспадаркі. Адна з залаў будзе прысвечана перадавікам калгаснай вытворчасці. А іх у «Аснежыцкім» няма: пяць Герояў Сацыялістычнай Працы, 15 кавалераў ордэна Леніна, 50 чалавек, удастоеных іншых урадавых узнагарод. Адкрыццё музея ў «Аснежыцкім» намечана да 50-годдзя ўтварэння СССР.

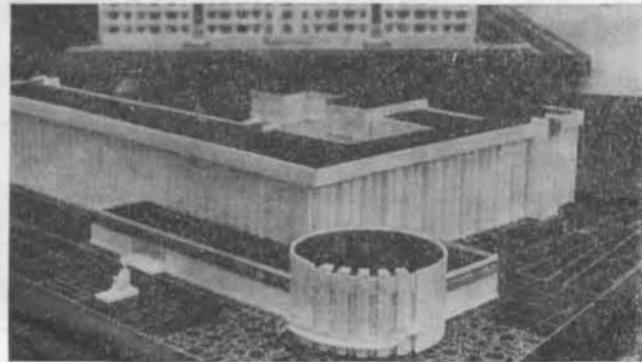
Добры падарунак атрымалі дзеці сялян вёскі Маляцічы Крычаўскага раёна. Тут здадзена ў эксплуатацыю сярэдняя школа на 480 месца. У ёй створаны ўсе ўмовы для плённай вучобы: светлыя класы, біялагічны, хімічны і фізічны кабінеты, майстэрні, спартыўная зала, сталовая.

За бягучую пяцігодку ў Крычаве і раёне будуць пабудаваны яшчэ тры сярэднія і адна васьмігадовая школы.

Гэта будаўнічая пляцоўка знаходзіцца амаль у самым цэнтры вёскі Жыровічы Слонімскага раёна. Адна за другой ідуць сюды машыны, вязуць цэглу, жалезабетонныя перакрыцці, раствор. Пачалося будаўніцтва новага навучальнага корпуса Жыровіцкага тэхнікума механізацыі сельскай гаспадаркі. Каштарысны кошт гэтага корпуса—1 мільён 500 тысяч рублёў. Разлічаны ён на 900 месца. Галоўны блок, даўжыня якога 117 метраў, узнімецца на чатыры паверхі. Тут будуць прасторныя і светлыя аўдыторыі, пакоі для лабараторных і практычных заняткаў.

Праектам прадугледжана ўзвядзенне спартыўнага комплексу, у які ўвойдуць вялікая зала, душавыя, пакоі для захоўвання і рамонту лыж, канькоў і іншага спартыўнага інвентару.

Праект буйнога завода па вытворчасці вузлоў аўтаматычных ліній распрацавалі спецыялісты Вільнюскага філіяла інстытута «Гіпрастанок». Гэта прадпрыемства сёлета пачнуць будаваць у горадзе Пінску. Яно будзе аснашчана высокадакладным, дэскальным абсталюваннем: станкамі з праграмным кіраваннем і спецыяльнымі стэндамі для зборкі гатавай прадукцыі.

Мазырскі архітэктурна-будаўнічы адзел Гомельскага філіяла «Белдзяржпраекта» вядзе распрацоўку і планіроўку новых раёнаў горада, асобных культурна-бытовых устаноў. На ЗДЫМКУ: праект будынка педагагічнага інстытута. Узвядзенне яго пачынаецца ў 1972 годзе. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

СОВЕТСКОЕ СЕЛО: ДЕНЬ НЫНЄШНІЙ И ГРЯДУЩИЙ

3. СЕЛЬСКАЯ ФИРМА. ЧТО ЭТО ТАКОЕ?

Еще пятьдесят и даже сорок лет назад Россия была страной по преимуществу аграрной. На огромных территориях не было индустриальных предприятий, не слышались там и заводского гудка. Теперь СССР предстает перед миром как великая индустриальная держава.

В результате индустриализации и планомерного размещения производительных сил в стране постепенно исчезает

разделение областей на промышленные и аграрные. К настоящему времени не осталось ни одной союзной и автономной республики, ни одного края и области, которые продолжали бы оставаться чисто сельскохозяйственными. В прежнее аграрных районах построены тысячи крупных промышленных предприятий, созданы мощные индустриальные центры, возникли современные города.

Индустриализация сельского хозяйства также предполагает рост промышленности, связанной с обслуживанием земледелия и животноводства (производство сельскохозяйственных машин, удобрений, оборудования для переработки продуктов сельского хозяйства и т. д.).

Электрификация и механизация сельскохозяйственного труда, химизация, мелиорация и развитие промышленности в сельской местности вызвали к жизни аграрно-промышленные объединения. Это одна из важнейших тенденций развития производительных сил советского деревни и укрепления связи сельского хозяйства с промышленностью.

Такие объединения создавались в СССР постепенно, с учетом экономической целесооб-

разности. Укрепление материально-технической базы сельского хозяйства открыло новые возможности для органического сочетания промышленного и сельскохозяйственного производства. «Быстрое развитие сельского хозяйства», говорил Генеральный секретарь ЦК КПСС Л. Брежнев в Отчетном докладе ЦК КПСС XIV съезду партии, — ведет ко все более широкому распространению межколхозных и государственных колхозных производственных объединений, созданию аграрно-промышленных комплексов. В них эффективнее используется техника, капитальные вложения и трудовые ресурсы, шире применяются индустриальные методы».

Объединения способствуют увеличению выпуска продукции, помогают значительно повысить экономическую эффективность как промышленного, так и сельскохозяйственного производства. Без преувеличения можно сказать, что при

всем многообразии экономических и организационных отношений между хозяйствами, производящими сырье, и предприятиями, перерабатывающими его, объединение их имеет огромное преимущество перед раздельным функционированием. Но, повторям, Коммунистическая партия и Советское государство подходят к созданию таких объединений вдумчиво, организуют их постепенно, так как не везде созрели для этого необходимые условия, а забегание вперед может лишь дискредитировать важное и перспективное народнохозяйственное дело.

В советской деревне возникли и успешно развиваются сейчас разнообразные сельскохозяйственные предприятия индустриального типа: одни — в составе колхозов, другие — в качестве самостоятельных государственных предприятий. Наряду с ними успешно функционируют смешанные предприятия: межколхозные и с участием го-

Пяць мільёнаў тон палескай нафты

Далёка па Палессі разышліся цяпер ажурныя буравыя вышкі. Пад Рэчыцай ля вёсак Капараўка і Маладуш, калі азірнуцца вакол, іх можна налічыць больш дзесятка. Гэта месцы ўжо вядомыя, і бурэнне тут вядзецца ў вялікіх маштабах. А там, дзе ў лясных гущарах знайшла сабе шлях невялікая рачулка Віша, іх не вельмі многа. Толькі з верталёта, калі падлятаеш зусім блізка, можна заўважыць над вершалінамі лесу некалькі сцяжкоў, якія замацаваны на 50-метровай вышыні сталёвых вышак буравых.

Тут нядаўна таксама знойдзена нафта. Гэта чацвёртае месцанаходжанне нафты ў Беларусі, якое адкрыта пасля Рэчыцкага, Асташкавіцкага і Давыдаўскага. Здаецца, зусім нядаўна знойдзена на Палессі нафта, а за адзінаццаць месяцаў 1971 года яе атрымана 5 мільёнаў тон. Але не толькі выхадам на пяцімільённым рубаж быў памятны для беларускіх нафтавікоў мінулы год. Непадалёк ад горада Васілевічы адкрыта новае Залатухінскае месцанаходжанне. Нафта тут выяўлена адразу ў трох глыбінных пластах.

А буравікі ўжо ідуць далей. Пошук зямных скарбаў вядзецца ў многіх раёнах не толькі Гомельскай, але і Магілёўскай і Мінскай абласцей. Напярэдадні Новага года буравікі крочылі праз Днепр: распачата праходка развед-

вальных шчылін на Хацецкай і Кармянскай плошчах, дзе, на думку геологаў, таксама павінна быць нафта.

Добрыя перспектывы ў нафтавікоў Беларусі на бягучую пяцігодку. Да канца 1975 года плануецца падвоіць здабычу нафты, якая будзе паступаць не толькі ў нафтаправод «Дружба» і на Наваполацкі нафтаперапрацоўчы завод, але і на завод, што ўзводзіцца зараз у Мазыры.

П. РАДЗЕЧКА.

Светлая дарога

У калгасе Імя Ціміразева Капыльскага раёна багата людзей, якія маюць сярэдняю спецыяльную і вышэйшую адукацыю. Многія з іх закончылі мясцовую сярэднюю школу, якая размяшчаецца ў вёсцы Быстрыца. За 21 год існавання гэтай школы тут атрымалі атэстат сталасці 652 чалавекі. Каля 200 з іх закончылі потым вышэйшыя навучальныя ўстановы, 147 — тэхнікумы. Ад парога Быстрыцкай дзесяцігодкі пачалі сваю жыццёвую дарогу больш 60 настаўнікаў, 20 урачоў, звыш 30 спецыялістаў сельскай гаспадаркі, 70 інжынераў, сотні адукаваных рабочых і калгаснікаў.

А. МАРЦІНОВІЧ.

Здабыткі сям'і Гвазданавых

За святочным сталом сабралася ўся вялікая радня Гвазданавых: Павел Мінаевіч — галава сямейства, яго жон-

ка Марыя Андрэеўна, сыны Яўген і Адольф з жонкамі Тарэзай і Верай, унукі. Так бывае кожны раз пад Новы год — сыйдуцца ўсе разам, і пачынаюцца ўспаміны, падлікі сямейных здабыткаў.

Першае слова, як заўсёды, за Гвазданавым-старэйшым. Летась яго, вопытнага размольчыка слонімскай кардоннай фабрыкі «Беларусь», праводзілі на пенсію. Споўнілася 60 год. Выдзелілі добрую пенсію — адпачываць сабе на здароўе. Але Павел Мінаевіч не пажадаў пайсці ў адстаўку. На здароўе ён не скардзіцца, таму і працягвае працаваць на фабрыцы. Цяпер у яго штомесячны заробтак каля 200 рублёў. І на фабрыцы задаволены: не страцілі кваліфікаванага спецыяліста.

Праца Паўла Мінаевіча летась адзначана ордэнам Кастрычніцкай рэвалюцыі. Ім узнагароджваюцца вучоныя, военачальнікі, дзяржаўныя дзеячы і іншыя людзі за выдатныя заслугі перад Радзімай. Гэтую высокую ўзнагароду атрымаў ён, рабочы чалавек.

...Гучаць па радыё навагоднія віншаванні Савецкага ўрада. А Паўлу Мінаевічу ў гэтыя минуты прыгадваюцца гады, калі ён слухаў зводкі «Савінфармбюро» аб становішчы на фронце. У той час гвардыі старшыня Павел Гвазданаў быў на фронце. Потым разам з баявымі сябрамі штурмаваў рэйхстаг. За гэта быў узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

Сын Яўген пайшоў па яго, бацькавым шляху. Працуе таксама на фабрыцы «Беларусь». Ён электразваршчык вышэйшай кваліфікацыі. Летась быў узнагароджаны медалем «За працоўную адзнаку». І другі сын Адольф працуе на фабрыцы.

Не абыйшла людская павага і Тарэзу, жонку Яўгена. Яе, швачку камбіната бытавога абслугоўвання, выбралі дэпутатам у Вярхоўны Савет БССР. Нядаўна яна выступала на чарговай сесіі вышэйшага органа ўлады рэспублікі. У Тарэзы Гвазданавай вялікі аўтарытэт у горадзе. Да яе звяртаюцца людзі па самых розных пытаннях: калі трэба дапамагчы атрымаць кватэру, уладкавацца на работу або вырашыць складаныя вытворчыя спрэчкі. Паўлу Мінаевічу вельмі прыемна, што ў яго такая чужая да людскіх клопатаў нявестка.

Не менш паважаюць і другую нявестку Паўла Мінаевіча, Веру Гвазданаву. Яна майстар змены на кардоннай фабрыцы «Беларусь». Таксама ардэнаносец. Ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга яна атрымала за выдатную працу і актыўны ўдзел у грамадскім жыцці прадпрыемства.

...Зіхаціць рознакаляровымі агеньчыкамі навагодняя ёлка. І на сэрцы старога рабочага незвычайная радасць. Ён не адчувае цяжару сваіх гадоў, хоць іншы раз у жыцці было і нялёгка. Але ён ішоў да сваёй мэты верным шляхам і дабіўся ўсяго, чаго жадаў: людскай паварі, сямейнага шчасця.

М. РЫЛКО.

Набылі аўтамашыны

На вуліцах невялікага раённага цэнтра Жытківічы стала прыкметна больш легкавых аўтамабіляў. Аўтамабільны паток папоўнілі «Жыгулі», масавы выпуск якіх летась пачаў Волжскі аўтамабільны завод. Дзякуючы гэтаму, у Жытківічах, як і ў іншых гарадах краіны, павялічылася колькасць аўтааматараў. Уладальнікамі аўтамашыны ў мінулым годзе сталі слесар Іван Ярмош, шафёры Міхаіл Пратапеня, Уладзімір Міхальчук, механік Іван Цымбал, рабочы Міхаіл Пілпенка, кладальшчык Іван Чыркін і некаторыя іншыя.

І. НОВІКАЎ.

Цэх у саўгасе

Кансервавы цэх у саўгасе «Доктаравічы» Капыльскага раёна працуе з 1968 года. З уводам яго ў дзеянне была вырашана праблема больш поўнага выкарыстання мясцовай сельскагаспадарчай прадукцыі. Цяпер у магазінах раёна і вобласці можна ўбачыць слоікі з варэннем, джэмам, сокамі, салянкамі, якія выраблены на калгасным прадпрыемстве.

У першым годзе пяцігодкі калгасны цэх, які ўзначальвае інжынер-тэхнолаг Лілія Валого, адправіў у магазіны каля 700 тысяч слоікаў кансерваў розных гатункаў.

А. МАРЦІНОВІЧ.

У ПАЛЁЦЕ СПАДАРОЖНІК «АРЭОЛ»

У адпаведнасці з праграмай супрацоўніцтва паміж СССР і Францыяй у галіне даследавання і выкарыстання касмічнай прасторы ў мірных мэтах 27 снежня 1971 года ў Савецкім Саюзе праведзены запуск штучнага спадарожніка Зямлі «Арэол».

Спадарожнік прызначаны для даследавання фізічных з'яў у верхняй атмасферы Зямлі ў высокіх шыратах і вывучэння прыроды палярных зьявінняў.

На борце спадарожніка ўстаноўлена навуковая апаратура для даследавання спектра пратонаў і электронаў у шырокім дыяпазоне энергій, вымярэння інтэгральнай інтэнсіўнасці пратонаў і вызначэння іённага саставу атмасферы.

Навуковая апаратура і праграма эксперыменту распрацаваны савецкімі і французскімі спецыялістамі ў рамках сумеснага савецка-французскага праекта «Аркад».

Акрамя навуковых прыбораў, на борце спадарожніка ўстаноўлены сістэмы, якія забяспечваюць выкананне навуковага эксперыменту.

Устаноўленая на спадарожніку апаратура працуе нармальна, наземны вымярэнны комплекс вядзе прыём паступаючай са спадарожніка інфармацыі.

Адначасова з вымярэннямі, што праводзяцца на спадарожніку «Арэол», наземныя геофізічныя абсерваторыі раду краін вядуць каардынаваныя геофізічныя даследаванні па ўзгодненай праграме.

Першымі на асушаемыя балоты прыходзяць шукальнікі — экспедыцыя Беларускага дзяржаўнага інстытута праектавання воднагаспадарчага і меліярацыйнага будаўніцтва. Іх даследаванні становяцца асновай перспектывных схем, а потым тэхнічных праектаў і рабочых чарцяжоў меліярацыі. Распрацавана і пачала ўжо ўвасабляцца ў жыццё схема комплекснага выкарыстання водных і зямельных рэсурсаў Палесся. Яна разлічана на 15 год. На Беларускай частцы Палесся за гэты час належыць асушыць каля 2,2 мільёна гектараў балот. Вадасховішчы змогуць у цэлым акумуляваць 1,6 мільярда кубаметраў вады. НА ЗДЫМКУ: старшы інжынер Н. БАГДАНОВА вядзе здымку забалочаных зямель саўгаса «Стайкаўскі» Гродзенскага раёна.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

сударства. Это крупные механизированные фабрики по производству мяса, яиц, овощей, молока.

Каковы пути и виды соединения сельскохозяйственного и промышленного производства? Одно — по колхозной линии, когда комбинирование осуществляется в рамках кооперативно-колхозной собственности, другое — по линии государственных предприятий, когда объединяются совхозы с государственными перерабатывающими заводами, и третье — по линии смешанных предприятий, когда объединяются государственные предприятия с колхозами.

Обратимся к примеру развития сельского хозяйства одной из союзных республик — Молдавии. В государственном секторе аграрно-промышленными предприятиями стали здесь совхозы-заводы, их создано 150; в колхозно-кооперативном — крупные откормочные фермы, в смешанном — объеди-

нения по производству овощей, вина, фруктов, связанные с сетью колхозов и совхозов, которые доставляют свою продукцию государственным предприятиям, ведущим переработку.

Формирование аграрно-промышленных объединений означает не только создание благоприятных условий для использования продукции полей и ферм, но и дальнейшее развитие социалистических производственных отношений — этого важного условия успешного создания материально-технической базы коммунизма. Они представляют собой переходные ступени движения от государственной и кооперативно-колхозной собственности к единой коммунистической, этапы развития социально-разнородного социалистического общества к социально-однородному, коммунистическому.

Аграрно-промышленные объединения как экономические и культурные центры при-

званы способствовать и концентрации сельского населения, а значит — и улучшению условий его жизни. Все это приводит к тому, что вся советская деревня постепенно преобразуется в крупные населенные пункты городского типа — с благоустроенными жилищами домами, коммунальным обслуживанием, бытовыми предприятиями, культурными и медицинскими учреждениями. Это сложная и трудная задача, особенно если учесть, что в СССР насчитывается более семисот тысяч сельских населенных пунктов с числом жителей от 5 до 5000 человек. В них сосредоточено около 70 процентов сельского населения.

Преобразование деревень в поселки городского типа потребует огромных материальных ресурсов и, конечно, значительного времени. Жизнь выдвигает два основных пути решения этой проблемы. Первый — развитие и благоустройство существующих деревень, строитель-

ство в них культурно-бытовых учреждений силами колхозов с постоянной экономической помощью государства. Второй — строительство новых сельских поселений городского типа на основе концентрации средств различных колхозов и государственных предприятий.

Планомерное развитие производительных сил, экономики и культуры приведет к более рациональному распределению населения. Заметно сократится та часть, которая непосредственно занята производством продуктов земледелия и животноводства, и возрастет число работников, производящих сельскохозяйственную технику, удобрения, перерабатывающих продукты сельского хозяйства и т. д. Следовательно, преодоление социальных различий между городом и деревней может и должно происходить не путем ликвидации городов или умирания их роли (и уж, конечно, ни в коем случае за счет разорения крестья-

янина, характерного для многих современных капиталистических стран), а путем подъема уровня производства, культуры и быта деревни до уровня современного социалистического города.

Дальнейший экономический и культурный подъем села создает условия для устранения различий между городом и деревней и по социальному составу населения. Рабочие и крестьяне, укрепляя свой союз, развивая все более тесное сотрудничество, идут к слиянию классов в единую организацию тружеников коммунистического общества. Ликвидация социально-экономических и культурно-бытовых различий между городом и деревней является одним из величайших завоеваний человечества на пути прогресса общественной жизни.

Дмитрий ЛАВРЕНТЬЕВ, кандидат философских наук. АПН.

З'ЯЎЛЯЮЧЫСЯ арганічнай састаўнай часткай адзінага народнага гаспадарчага плана краіны, праект пяцігадовага плана рэспублікі поўнаасцю адпавядае задачам камуністычнага будаўніцтва, выстаўленым XXIV з'ездам КПСС, а таксама рашэннямі XXVII з'езду Кампартыі Беларусі. У ім улічаны прапановы, унесеныя на партыйных канферэнцыях, сесіях мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных, на сходах пярвічных партарганізацый і калектываў працоўных.

Трывалым фундаментам далейшага эканамічнага росту рэспублікі з'яўляецца высокі ўзровень развіцця прадукцыйных сіл, дасягнуты ў гады восьмай пяцігодкі. Заданні дзевятага пяцігадовага плана, канкрэтызаваныя па гадах пяцігодкі, прадугледжваюць значны ўздым усёй народнай гаспадаркі рэспублікі. У 1975 годзе ў параўнанні з 1970 годам нацыянальны даход узрасце на 47 працэнтаў, аб'ём прамысловай прадукцыі—на 58, прадукцыйнасць працы ў прамысловасці—на 40 і ў будаўніцтве—на 38 працэнтаў. Грузаабарот аўтамабільнага транспарту агульнага карыстання павялічыцца на 72,4 працэнта. На 48,4 працэнта павысіцца рознічны тавараабарот. Рэальныя даходы на душу насельніцтва ўзнімуцца на 33 працэнты і грамадскія фонды спажывання—на 43 працэнты.

Рашаючае значэнне для выканання сацыяльна-эканамічнай праграмы дзевятай пяцігодкі, падкрэсліў дакладчык, мае далейшае развіццё сацыялістычнай індустрыі, павышэнне эфектыўнасці прамысловай вытворчасці. Грамадская вытворчасць будзе і ў далейшым развівацца на базе апрадэжваючага росту вядучых, найбольш прагрэсіўных галін прамысловасці—энергетыкі, хіміі, машынабудавання, асабліва прыборабудавання.

Будзе асвоена выпуск 1700 новых узораў прадукцыі.

Намечана далейшае ўмацаванне і тэхнічнае аснашчэнне паліўна-энергетычнай базы народнай гаспадаркі рэспублікі. Выпрацоўка электраэнергіі павялічыцца ў 1,8 раза.

Атрымае сваё развіццё цеплафікацыя гарадоў і прамысловых цэнтраў рэспублікі. Спажыванне цеплавой энергіі павялічыцца ў 1,8 раза.

У паліўным балансе павышаецца доля нафты і газу. Здабыча нафты ў 1975 годзе ў параўнанні з 1970 годам падвоіцца. Палепшыцца выкарыстанне спадарожнага нафтавага газу, значная частка яго будзе на месцы перапрацоўвацца ў каштоўныя прадукты.

Прадугледжаны высокія тэмпы развіцця нафтаперапрацоўчай прамысловасці. Аб'ём пярвічнай перапрацоўкі нафты павялічыцца ў 1,9 раза. Значна палепшыцца якасць нафтапрадуктаў.

У тарфяной прамысловасці з мэтаю больш поўнага задавальнення патрэб насельніцтва асноўная ўвага ўдзяляецца павелічэнню вытворчасці бытавога паліва. Выпуск тарфяных брыкетаў да канца пяцігодкі ўзрасце ў 2,2 раза.

Намнога ўзрастуць за пяцігодку магутнасці хімічнай прамысловасці. Вытворчасць мінеральных угнаенняў павялічыцца ў 1,7 раза, хімічных валоканаў—у 2,7 раза, пластычных мас і сінтэтычных смол—больш чым ў 3 разы.

Беларусь пачне пастаўляць краіне новыя трактары сямейства МТЗ-80, скорасныя магістральныя аўтапазавы грузападымальнасцю 25—30 тон, 75-тонныя гіганты-самазвалы і на іх базе 120-тонныя аўтапазавы. Капітальныя ўкладанні ў машынабудаванне павялічаюцца

больш чым у два разы ў параўнанні з мінулай пяцігодкай. Намячаемыя заданні па лясной, цэлюлозна-папяровай і дрэваапрацоўчай прамысловасці прадугледжваюць павышэнне эфектыўнасці і тэхнічнага ўзроўню вытворчасці, палепшэнне якасці і асартыменту прадукцыі.

У адпаведнасці з галоўнай задачай пяцігодкі ў плане намечаецца значнае развіццё галін прамысловасці, якія вырабляюць тавары народнага спажывання. Асабліва ўвага пры распрацоўцы плана звернута на павелічэнне выпуску тых тавараў, попыт на якія задавальняецца пакуль не поўнаасцю. Так, пры агульным росце вытворчасці тканін за пяцігодку на 42 працэнты выпуск шаўковых павялічыцца ў 3,5 раза.

на 64 працэнты больш, чым у 1970 годзе).

Дзяржава на развіццё сельскай гаспадаркі рэспублікі накіроўвае 2,8 мільярда рублёў, або ў два з лішнім разы больш, чым у мінулай пяцігодцы. Акрамя таго, калгасы прадугледжваюць укладзіць 2,4 мільярда рублёў, што ў 1,7 раза больш. Энергаўзброенасць працы ў сельскай гаспадарцы ўзрасце на 60 працэнтаў, а электраўзброенасць—больш чым у два разы. Намечана меліяраваць 1100 тысяч гектараў забалочаных зямель.

Наступны раздзел даклада прысвечан транспарту і сувязі рэспублікі. Грузаабарот чыгуначнага транспарту за пяцігодку ўзрасце на 24 працэнты. Завершыцца перавод на цепла-

уюць, што ў партыі слова ніколі не разыходзіцца са справай. Яны цвёрда ўпэўнены, што распрацаваная XXIV з'ездам КПСС шырокая праграма сацыяльных мерапрыемстваў будзе безумоўна выканана.

У адпаведнасці з прынятым Вярхоўным Саветам СССР Законам аб дзевятым пяцігадовым плане будучы ажыццёвыя меры прапрыемствы на павышэнню ставак і акладаў зароботнай платы, размераў пенсій, дапамог, стипенды і іншыя. Устаноўлены тэрміны прывядзення гэтых мерапрыемстваў.

Сярэднемесячная зароботная плата рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых дасягне ў рэспубліцы ў 1975 годзе 138 рублёў, або ўзрасце на 29,7 працэнта. Сярэдняя ап-

Дзевятыя пяцігодка з'явіцца новым крокам у павышэнні культурнага ўзроўню жыцця народа. Завершыцца пераход да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі моладзі. Плануецца падрыхтаваць 102 тысячы спецыялістаў з вышэйшай і 170 тысяч з сярэдняй адукацыяй, 292 тысячы кваліфікаваных рабочых у прафесіяльна-тэхнічных вучылішчах.

Будзе адкрыта новых дзіцячых дашкольных устаноў на 155 тысяч месц. Расшыраецца сетка клубных устаноў, масавых бібліятэк, кінаўстаноў. Прадугледжваецца далейшае развіццё друку, тэлебачання, радыё. На развіццё матэрыяльнай базы аховы здароўя, фізкультуры і спорту ў дзевятыя пяцігодцы выдзяляецца капітальных укладанняў на 55 працэнтаў больш, чым асвоена сродкаў за мінулыя пяцігодкі. Увойдуць у дзеянне новыя бальніцы, амбулаторыі, аптэкі, прафілакторыі, спартыўныя збудаванні.

У дакладзе вызначаны важнейшыя мерапрыемствы па выкананню дзевятага пяцігадовага плана. Рашаючай умовай паспяховага выканання сацыяльна-эканамічнай праграмы, гаворыць Ц. Кісялёў, з'яўляецца далейшае павышэнне эфектыўнасці грамадскай вытворчасці.

Для паскарэння тэхнічнага прагрэсу важнейшае значэнне мае развіццё навукі. У гэтай пяцігодцы затраты дзяржавы на правядзенне навуковых даследаванняў і ўмацаванне эксперыментальнай базы навуковых устаноў рэспублікі павялічаюцца ў параўнанні з мінулым пяцігоддзем больш чым на 70 працэнтаў. Намечаецца адкрыць звыш 20 новых навукова-даследчых устаноў.

Састаўнай часткай дзевятай пяцігодкі з'яўляецца Дзяржаўны план развіцця народнай гаспадаркі БССР на 1972 год. Ц. Кісялёў гаворыць, што планам прадугледжваецца ў другім годзе пяцігодкі ў параўнанні з 1971 годам павысіць нацыянальны даход на 7,6 працэнта, аб'ём прамысловай прадукцыі—на 8, грузаабарот усіх відаў транспарту—на 4,5 працэнта, павялічыць агульны аб'ём капітальных укладанняў—на 11,9, прадукцыйнасць працы ў прамысловасці—на 6,1, аб'ём рэалізацыі бытавых паслуг насельніцтву ў 1972 годзе павінен павялічыцца на 20,9 працэнта, у тым ліку ў сельскай мясцовасці—на 36,9. Рэальныя даходы на душу насельніцтва ўзрастуць на 7 працэнтаў.

На развіццё сельскай гаспадаркі ў 1972 годзе выдзяляецца за кошт дзяржаўных сродкаў і сродкаў калгасаў 904,3 мільёна рублёў. Калгасы і саўгасы атрымаюць 14,6 тысячы трактараў, 6,9 тысячы грузавых аўтамабіляў, 4 тысячы збожжаўборачных камбайнаў, 800 экскаватараў, 750 бульдозераў і шмат іншых машын і механізмаў. Мінеральных угнаенняў будзе пастаўлена 3,6 мільёна тон.

Узрасце вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі. Валавы збор збожжа, напрыклад, неабходна дасягнуць да 6 мільёнаў тон пры ўраджайнасці 24—25 цэнтнераў з гектара.

У 1972 годзе будучы ажыццёвыя меры прапрыемствы па далейшаму павышэнню жыццёвага ўзроўню народа. Рознічны тавараабарот узрасце на 8,6 працэнта. Будзе пабудавана жылых дамоў агульнай плошчай 4,4 мільёна квадратных метраў. Расшырыцца сетка дзіцячых садоў і ясляў, устаноў народнай асветы, культуры і аховы здароўя.

Выкананне дзевятага пяцігадовага плана стане дастойным працоўным падзвігам савецкага народа, яшчэ больш узвядзе нашу сацыялістычную Айчыну, умацвае яе эканамічную і абаронную магутнасць.

ДАБРАБЫТ НАРОДА — КЛОПАТ ДЗЯРЖАВЫ

У снежні 1971 года ў Мінску адбылася другая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР васьмага склікання. Сесія разгледзела праекты і зацвердзіла Дзяржаўны пяцігадовы план развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1971—1975 гады і Дзяржаўны план развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1972 год, Дзяржаўны бюджэт Беларускай ССР на

1972 год. З дакладам па першаму пытанню парадку дня сесіі выступіў старшыня Савета Міністраў БССР дэпутат Ціхан КІСЯЛЁУ. Ніжэй мы змяшчаем скарачаны пераказ яго прамовы, у якой расказваецца аб праекце пяцігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі БССР, а таксама аб праекце плана развіцця народнай гаспадаркі БССР на 1972 год.

Вытворчасць верхняга трыкатажу ўзрасце на 38,5 працэнта, бялізнавага—на 51,5 працэнта, махровых ручнікоў—у 6,7 раза, ватных коўдраў—у 1,7 раза, бытавых халадзільнікаў—больш чым у 2,5 раза, мэблі—у 1,6 раза, посуду эмаліраванага амаль у два, а фарфора-фаянсавыя—у пяць разоў, мясарубак—у 6 разоў, жалезных вырабаў—у 2,3 раза.

Далей Ц. Кісялёў пазнаёміў дэпутатаў з планам развіцця сельскай гаспадаркі рэспублікі. У гэтай пяцігодцы сельская гаспадарка рэспублікі павінна выйсці на больш высокія рубяжы, якія адпавядаюць сучасным дасягненням навукі і перадавой практыцы. Валавая прадукцыя калгасаў і саўгасаў у 1975 годзе ў параўнанні з 1970 годам павялічыцца ў паўтара раза, прырост прадукцыі складзе 5,2 мільярда рублёў супраць 3,9 мільярда рублёў у восьмай пяцігодцы. Прадукцыйнасць працы плануецца ўзяць у калгасах і саўгасах больш чым у паўтара раза.

Намчаецца атрымаць на сто гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў не менш як 100 цэнтнераў мяса і 500 цэнтнераў малака, дзвесці валавы збор збожжа ў 1975 годзе да 7,1 мільёна тон (супраць 4,1 мільёна тон у 1970 годзе) пры ўраджайнасці 27—28 цэнтнераў з гектара. Бульбы ў 1975 годзе заплававана атрымаць 8,5 мільёна тон пры ўраджайнасці 160—170 цэнтнераў, ільнова-лакна—143 тысячы тон пры ўраджайнасці 6—8 цэнтнераў з гектара. У апошнім годзе пяцігодкі дзяржаве будзе прададзена ўсім катэгорыямі гаспадарак 1015 тысяч тон мяса (на 265 тысяч тон, або на 35 працэнтаў больш, чым у 1970 годзе), 3660 тысяч тон малака (на 1111 тысяч тон, або на 44 працэнты больш), 790 мільёнаў штук яек (на 307 мільёнаў, або

возную цягу грузавых і пасажырскіх паяздоў.

Грузаабарот аўтамабільнага транспарту агульнага карыстання ў 1975 годзе павялічыцца ў параўнанні з 1970 годам у 1,7 раза, а прадукцыйнасць яго—на 21 працэнт. Асігнаванні на будаўніцтва аўтамабільных дарог і мастоў ўзрастуць на 53 працэнты.

Аб'ём унутрырэспубліканскіх перавозак грузаў рачным транспартам павялічыцца ў 1,6 раза.

Намчаецца далейшае развіццё радыёвяшчання і тэлебачання, палепшэнне абслугоўвання народнай гаспадаркі і насельніцтва ўсімi сродкамі сувязі.

Пяцігадовы план прадугледжвае ажыццявіць вялікі аб'ём будаўнічых работ у вёсцы. Намечаецца пабудаванне каля 220 тысяч кватэр, звыш 400 агульнаадукацыйных школ, дзіцячых дашкольных устаноў на 59 тысяч месц, клубаў і дамоў культуры на 134 тысячы месц, 546 прадпрыемстваў грамадскага харчавання, каля 600 будынкаў сельскіх Саветаў і г. д.

У дакладзе адзначаецца, што большасць новых прамысловых прадпрыемстваў размяшчаецца ў малых, сярэдніх гарадах і рабочых пасёлках. У той жа час абмяжоўваецца будаўніцтва прадпрыемстваў, не звязаных з абслугоўваннем насельніцтва і гарадской гаспадаркі, у Гомелі, Віцебску і Магілёве. Спынена іх размяшчэнне ў Мінску.

Затым дакладчык пераходзіць да пытання павышэння жыццёвага ўзроўню народа ў дзевятыя пяцігодцы. Галоўны сэнс усёй дзейнасці партыі, адзначае ён, гэта клопаты аб чалавеку, аб яго матэрыяльным дабрабыце і духоўным росце. Савецкія людзі добра веда-

лата працы калгаснікаў павялічыцца на 47 працэнтаў, а агульныя іх даходы (з улікам падступленняў ад асабістых пасобных гаспадарак) да канца пяцігодкі ў разліку на аднаго члена сям'і павінны зраўняцца з даходамі работнікаў саўгасаў. Меры па павышэнню зароботнай платы ў цэлым па рэспубліцы закрануць інтарэсы каля 3,3 мільёна рабочых і служачых.

Да канца пяцігодкі грамадскія фонды спажывання павялічацца ў параўнанні з 1970 годам больш чым на 40 працэнтаў і дасягнуць 3 мільярдаў рублёў, або на 320 рублёў на душу насельніцтва.

У сувязі з ростам даходаў насельніцтва намечана значнае павелічэнне рознічнага тавараабароту. У 1975 годзе ён дасягне 7,5 мільярда рублёў, што на 2,4 мільярда, або на 48 працэнтаў больш, чым у 1970 годзе.

Палепшыцца структура харчавання насельніцтва, павялічыцца продаж яму тканін, абутку, швейных і трыкатажных вырабаў. Продаж тавараў культурна-бытавога прызначэння і гаспадарчага ўжытку ўзрасце ў два разы.

Прадугледжваецца далейшае развіццё грамадскага харчавання. Сетка прадпрыемстваў грамадскага харчавання за пяцігоддзе ўзрасце больш чым на 45 працэнтаў.

Значна палепшыцца бытавое абслугоўванне насельніцтва. За пяцігодку аб'ём бытавых паслуг узрасце ў 2,2 раза, у тым ліку ў сельскай мясцовасці—у 3,2 раза.

У гэтай пяцігодцы будзе ажыццёўлена вялікая праграма жыллёвага і камунальнага будаўніцтва. За кошт усіх крыніц фінансавання намчаецца ўвесці прыкладна 460 тысяч кватэр. Звыш 2 мільёнаў чалавек справяць наваселле.

СУПРАЦОЎНІЦТВА, БЯСПЕКА, МІР

Палістайце даведнікі, энцыклапедыі, даследаванні гісторыкаў і эканамістаў. Яны наведваюць вам, што Еўропа складае 6 працэнтаў сусветнай сушы. Тут каля 40 краін з агульным насельніцтвам 600 мільянаў чалавек. Прамысловая прадукцыя, што выпускаецца на кантыненте, складае больш палавіны сусветнай вытворчасці. Еўрапейскія вучоныя, дзеячы літаратуры і мас-

тацтва ідуць у авангардзе цывілізацыі. Але нельга не звярнуць увагу і на іншы бок справы. З некалькіх тысяч войнаў, што адбыліся на планеце, большасць прыпадае на гэты густанаселены кантынент. Толькі ў XX стагоддзі тут быў распалены ачаг дзвюх сусветных войнаў, самых жудасных у гісторыі чалавецтва. У іх полымі згарэлі найвялікшыя каштоўнасці, загінулі многія мільёны людзей.

А сёння менавіта ў Еўропе, як ні ў якім другім месцы зямнога шара, сутыкаюцца дзве процілеглыя грамадскія сістэмы — капіталізм і сацыялізм. Краінам Варшаўскага Дагавору тут процістаяць агрэсіўны ваенны блок НАТО, на еўрапейскіх складах якога захоўваецца больш сямі тысяч амерыканскіх ядзерных боегалоў. Ваіна ў такіх умовах стала б катастрофай. Таму праблема міру і бяспекі на-

родаў у Еўропе стаяць асабліва востра. З мэтай лепшай каардынацыі дзейнасці грамадскіх у барацьбе за ажыццяўленне ідэі калектыўнай бяспекі ў Еўропе ў чэрвені мінулага года быў створаны Саветкі камітэт за еўрапейскую бяспеку. Аб рабоце гэтай грамадскай арганізацыі расказвае член камісіі па культуры Саветаў камітэта за еўрапейскую бяспеку (СКЕБ), народны паэт Беларусі Максім ТАНК.

тэхнічных арганізацый, творчых саюзаў і Парламенцкай групы СССР, грамадскія і палітычныя дзеячы, рабочыя і калгаснікі, вучоныя і літаратары, прадстаўнікі мастацтва і прэсы. У склад СКЕБ уваходзяць 148 чалавек, у іх ліку М. Полазаў, старшыня Беларускага рэспубліканскага савета прафесіянальных саюзаў (ён абраны членам бюро) і Е. Рубіцель, звяняваюць з калгаса «Прагрэс» Дубровенскага раёна Віцебскай вобласці.

У прынятай на сходзе праграмынай заяве гаворыцца:

«Грамадскія арганізацыі Саветаў Саюза, якія вырашылі стварыць Саветкі камітэт за еўрапейскую бяспеку, падтрымліваюць усе канструктыўныя крокі, накіраваныя на дасягненне надзейнага міру ў Еўропе. Заснавальнікі камітэта, выказваючы настрой саветаў народа, падтрымліваюць ідэю аб'яднаных выступленняў грамадскіх сіл усіх краін Еўропы. Саветкі камітэт за еўрапейскую бяспеку будзе прымаць актыўны ўдзел ва ўсіх акцыях шырокіх еўрапейскіх грамадскіх сіл, якія шчыра імкнуцца да моцнага міру і бяспекі на нашым кантыненте».

У Бруселі праведзены дзве кансультацыйныя нарады па гэтай пытанню. У паведамленні, апублікаваным прадстаўнікам 19 краін, удзельнікам брусельскай сустрэчы ў кастрычніку 1971 года, гаворыцца аб мэтазгоднасці «арганізаваць зусім новую па свайму характару асамблею на неўрадавым узроўні, закліканую канкрэтна выявіць у агульнаеўрапейскім маштабе растучую цікавасць народных сіл да ліквідацыі напружанасці ў адносінах паміж еўрапейскімі дзяржавамі, да замаўджвання, а затым і спынення гонкі ўзбраенняў, да ўстанаўлення і развіцця супрацоўніцтва ва ўсіх галінах: сацыяльнай, культурнай, навуковай і эканамічнай, з тым, каб праз гэта дасягнуць устанаўлення трывалага міру ў Еўропе».

Асамблея мяркуецца як прадстаўнічы сход розных грамадска-палітычных сіл, які дазволіць супаставіць і параўнаць розныя пункты гледжання, прыйсці да ўзаемаразумення. Варта адзначыць, што падрыхтоўка да асамблеі ні ў якім разе не перашкоджаць агульнаеўрапейскай нарадзе на дзяржаўным узроўні. Увагі за-

слугоўваюць усе шляхі, што вядуць да міру і бяспекі.

Саветкі камітэт за бяспеку ў Еўропе падтрымлівае цесныя кантакты са створанымі ў многіх краінах нацыянальнымі камітэтамі, ініцыятыўнымі групамі, камісіямі па падрыхтоўцы асамблеі і інш. Выйшаў у свет першы нумар «Інфармацыйнага бюлетэня», які будзе шырока асвятляць усе бакі дзейнасці па мабілізацыі сіл на барацьбу за мір, бяспеку, міжнароднае супрацоўніцтва. Першы нумар бюлетэня выйшаў на рускай мове. Але ўлічваючы надзвычайную важнасць публікуемых матэрыялаў, вырашана ў далейшым выдаваць яго таксама на англійскай, французскай і нямецкай мовах і расслаць зацікаўленым асобам і арганізацыям. Ідэі еўрапейскай бяспекі мы імкнемся данесці да кожнага жыхара кантынента, каб людзі розных узростаў, веравызнанняў, рознага маёмаснага становішча сталі актыўнымі і паважлівымі прыхільнікамі прынцыпаў мірнага суіснавання дзяржаў з розным палітычным ладам. Найбольш рэакцыйныя імперыялістычныя колы і іх памагатыя прыкладаюць ня-

мала сіл, каб перашкоджаць уцягнуць краіны заходняй часткі кантынента ў новы тур гонкі ўзбраенняў, прымусяць іх рыхтавацца да ваіны. Жыхары гэтых краін яны імкнуцца заспакоіць заявамі аб тым, «што НАТО, магчыма, прыйдзеца весці татальную ядзерную ваіну». Але гэтыя спробы загнаць Еўропу ў «акопы халоднай ваіны» пацярпяць крах, бо нарастае і шыроча рух за разрадку напружанасці.

У Саветкі камітэце за еўрапейскую бяспеку, у яго рабочыя камісіях і групах ідзе выпрацоўка тэзісаў па праблемах еўрапейскай бяспекі і супрацоўніцтва, наладжваюцца сустрэчы і гутаркі з дзеячамі літаратуры і мастацтва зарубажных краін. Так, члены Камітэта і яго камісіі па культуры мелі гутарку з пісьменнікам, што прыехаў на ўрачыстасці, прысвечаныя юбілею М. Някрасава. Госці выказалі сваю гарачую зацікаўленасць праблемай забеспячэння міру ў Еўропе і заявілі, што яны падтрымліваюць ідэю склікання Асамблеі грамадскіх сіл і маюць намер у сваіх краінах садзейнічаць яе прапагандзе.

ПРАБЛЕМА еўрапейскай бяспекі ўзнікла не сёння. Шматлікія прапановы па яе стварэнню неаднойчы ўносіліся Саветкім Саюзам і іншымі сацыялістычнымі краінамі. На будапешцкай сустрэчы 1969 года былі прапрацаваны канкрэтныя пытанні, якія можна было б абмеркаваць на агульнаеўрапейскай нарадзе. У апошні час у сувязі з некаторым пачапленнем палітычнага клімату ў Заходняй Еўропе ўзрастае цікавасць да гэтых прапановаў не толькі з боку ўрадаў еўрапейскіх дзяржаў, а і шырокай грамадскі. Менавіта ўдзел масавых арганізацый, відных грамадскіх дзеячоў складае тое адметнае, што характарызуе цяперашні этап барацьбы за ліквідацыю напружанасці, за мір і бяспеку народаў.

На ўстаноўчым сходзе Саветаў камітэта за еўрапейскую бяспеку прысутнічалі члены кіраўніцтва і актывісты прафсаюзных, жаночых, кааператывных, навукова-

Зімовы лес.

Фота А. ЛАРЫНА.

НАШЫ ГОСЦІ ЗМЯНІЛАСЯ І НАВАКОЛЛЕ

Мінулым летам у складзе турысцкай групы са Злучаных Штатаў Амерыкі Марыя і Іван Рэўчукі наведвалі Саветкі Саюз. 43 гады не бачылі яны сваіх родных, якія жывуць у вёсцы Варацэвічы Іванаўскага раёна. З гэтай вёскі ў 1928 годзе Рэўчукі выехалі ў Чыкага.

Я сустрэўся з Марыяй Якаўлеўнай у доме яе брата Рыгора Ігначука. Госця ахвотна згадзілася падзяліцца сваімі ўражаннямі аб паездцы на Радзіму.

— Я ўяўляла, — гаворыць яна, — сваю вёску такой жа, якой яна была сорок тры гады назад. Але памылілася. Цяпер Варацэвічы непазнавальна змяніліся. Тут ёсць сярэдняя школа, пошта, магазін, у якім можна набыць любыя тавары. Калгаснікі добра апранаюцца. У іх дамах сучасная мэбля, ёсць усе камунальныя зручнасці. Не пазнала я і наваколле. Цяпер да самых Варацэвічаў пракладзена шасэ. А раней мы заўсёды хадзілі да тракта пешшу або ездзілі на конях. Іванаўскі раён.

А. ШВАБ.

На прасторах Родины

ЗАСТЫВШЕЕ СОЛНЦЕ СИБИРИ

Пятилетним планом, утвержденным недавно Верховным Советом СССР, предусмотрено продолжать работу по ускоренному развитию производительных сил Сибири и Дальнего Востока, где сосредоточены колоссальные запасы полезных ископаемых. Но освоение этого края было бы невозможно без мощной энергетической базы, основой которой стали богатейшие залежи магаданского угля. Об уникальных угольных копях, расположенных у самого «полюса холода», рассказывает корреспондент АПН в Магадане Александр БИРЮКОВ.

В давние времена существовала легенда, что мореплаватель, который сумеет преодолеть полосу вечных льдов и достиг Северного полюса, увидит там благодатную теплую страну, открытие которой будет наградой отважному искателю. В Магаданской области, протянувшейся на крайнем востоке Сибири, между Ледовитым и Тихим океанами, еще холоднее, чем в Арктике. Маленькое местечко Усть-Нера, расположенное недалеко отсюда, приобрело всемирную известность как «полюс холода» — самое холодное место северного полушария. Температура зимой здесь падает до минус 70 градусов по Цельсию. Люди давно знали, что в недрах вечной мерзлоты лежат алмазы, золото, ртуть, олово, вольфрам. Но можно ли наладить их добычу в краю белого безмолвия?

И вот маленькая группа геологов-золотискателей, пробираясь по самому глухому участку тайги, вышла на берег небольшого ручья Тал-Юрх. То, что они увидели, потрясло их. По противоположному берегу

ручья тянулись сплошные обнаженные пласты угля высотой с многоэтажный дом. Это было застывшее тепло — тепло здесь, в двухстах километрах от полюса холода...

Прошло несколько десятков лет. Этот край все еще нельзя назвать обжитым. Но уже высятся в Магадане стеклбетонные дома, дымят трубы таежных поселков, в ярко освещенных дворцах культуры выступают приезжие артисты и местный чукотско-эскимосский ансамбль «Эргырон». И все это благодаря теплу, спрятанному в глухой тайге и оживленному рукою человека.

А шахты все увеличивают выдачу топлива. Благодаря особой заботе Советского правительства о развитии отдаленных районов Сибири и Дальнего Востока, сюда поступает самая современная техника. Производительность труда шахтера здесь в полтора раза выше, чем в других районах страны, и составляет 91,6 тонны в месяц на человека. Значительная часть угля добывается прогрессив-

ным открытым способом. Но и на подземных работах применяется передовая технология. Шахта «Кадыкчанская-10», например, — единственная в мире, где в забоях при полном отсутствии людей и без применения гидромеханизации удалось осуществить выемку пологопадающих пластов. Отбитый машинами уголь идет по конвейеру от забоя до самых погрузочных бункеров, а оттуда в кузова 12-и и 27-тонных самосвалов.

По девятому пятилетнему плану в Магаданской области строится еще одна шахта, первая очередь которой мощностью 300 тысяч тонн угля в год будет пущена в 1973 году. Увеличение добычи обеспечит и техническая реконструкция существующих карьеров, в результате которой ежегодно в них будет добываться по миллиону тонн топлива. Но даже и при таких масштабах добычи запасов одного только Тал-Юрхя, первого из разведанных карьеров, хватит лет на сто.

А впереди у края еще более грандиозные перспективы. По всей стране идут поиски нефти и газа. Крупнейшим нефтеперерабатывающим районом СССР становится Западная Сибирь. Буровые вышки непрерывно передвигаются на восток, в сторону Магадана. Нефть нашли уже совсем недалеко отсюда — в Якутии, где обнаружены также запасы газа, исчисляемые миллионами кубометров. По подсчетам ученых, примерно половина территории Советского Союза перспективна на нефть и газ. И кто знает, что еще неожиданно могут сообщить нам геологи, шагающие сегодня по таежным дебрям.

Голос Радзімы

№ 1 [1212]

Бадольо сейчас же направил Эйзенхауэру послание, в котором просил дождаться прибытия Тэйлора и Росси. Он все время повторял про себя: «Мы пропали!»

Уходя от маршала, Карбони попросил его племянника дать старику чего-нибудь выпить, «иначе он не дотянет до дворца». Ему предстояло явиться на королевский совет.

Первыми прибыли в зал заседаний совета министр морского флота Раффаэле де Куртен и министр воздушного флота Ренато Сендалли. Когда Карбони вошел, он услышал, как оба проклинали Амброзио и Кастеллано. Лицо Бадольо было «пепельно-серым, как у призрака».

Король сидел за длинным овальным столом. Бадольо — справа от него, слева — министр иностранных дел Гуарилья. Все молчали. Ждали, что скажет король.

Виктор Эммануил поднялся и сказал: «Как вам известно, господа, англичане и американцы решили объявить о перемирии на четыре дня раньше». Затем он обратился к Бадольо. Но маршал был не в состоянии говорить. Он только кивнул Амброзио. Тот встал и тихим голосом доложил, что верховное командование договорилось с союзниками о заключении перемирия. Однако союзники настаивают на том, чтобы объявить о нем раньше срока.

В это время в зал вошел майор Маркези. Он зачитал ноту Эйзенхауэра: «Я намерен объявить о перемирии в назначенный час. Если вы или одна из ваших вооруженных частей не поддержит нас, как мы ранее договорились, весь мир узнает предысторию всех этих дел».

Налицо была явная угроза. Подобная огласка немедленно вызвала бы месть немцев. Поднялся Карбони, но король жестом остановил его и тихо произнес: «Абсолютно ясно, что мы должны сделать». С этими словами он закрыл королевский совет.

Ровно в 18.30 Эйзенхауэр объявил миру: «Итальянское правительство попросило о перемирии, и я, как главнокомандующий, предлагаю наши условия. Итальянское правительство обязалось принять эти условия безоговорочно. Все военные действия немедленно будут прекращены. Италия получит помощь и поддержку Объединенных Наций, чтобы изгнать немецких угнетателей с итальянской земли».

В 19.45 Бадольо глумим голосом объявил по радио, что Италия получила от союзников условия перемирия. Однако в его речи не было изложено четкой позиции по отношению к немцам. Она кончалась двусмысленно: «Все боевые действия против англо-американских вооруженных сил со стороны итальянских войск немедленно прекращаются. Но они должны реагировать на любое нападение с любой другой стороны».

После Бадольо выступил король. Он сказал, что перемирие заключено лишь потому, что союзники слишком сильны. О боевых действиях против немцев он не сказал ни слова.

В ПАУТИНЕ ЛЖИ

Под вечер 8 сентября Роатта прибыл в Монтеротондо, городок в 25 километрах северо-западнее Рима, где находилась ставка генерального штаба итальянской армии. Роатта встретился там с начальником штаба Кессельринга генералом Вестфалем, чтобы обсудить вопросы, связанные с созданием общего фронта против морского десанта союзников.

В середине беседы немецкого генерала вызвали к телефону и сообщили, что союзники объявили по радио о перемирии с Италией. Обескураженный Вестфаль попросил у Роатты объяснения. С удивительным присутствием духа Роатта вызвал своего начальника штаба и спросил его, слышал ли он сообщение. Тот сделал безразличное лицо игрока в покер и покачал головой.

Роатта поднес свое пенсне к носу и преданно посмотрел немцу в глаза: «Эта передача — наглая лож английской пропаганды». Вестфаль повернулся и вышел.

С женой и девяностолетней матерью Роатта направился в сторону Рима. В небольшом местечке недалеко от столицы он остановился, чтобы оставить в безопасности свою семью. Затем он с наслаждением поужинал.

Король сделал то же самое; затем объявил себя верховным главнокомандующим итальянскими вооруженными силами и покинул дворец в сопровождении королевы через боковую дверь. За монархом следовали принц Умберто и другие члены королевского семейства с чемоданами и ящиками.

Королевское семейство направилось на виа Наполи, в здание, о котором го-

ворили, что там находится самое глубокое бомбоубежище — военное министерство.

Король и его семья были размещены в мрачных апартаментах, отделенных от других частей здания длинным узким коридором. Перед дверью в карауле стояли два кавалергарда. Они были в высоких шлемах и черных сапогах с саблями наголо.

Бадольо несколько раньше уже прибыл в военное министерство, чтобы поужинать в личной столовой министра.

Здание охранялось ротой из бригады «Сассари».

Генерал Карбони после окончания королевского совета сразу же направился в свою штаб-квартиру во дворце Капрара. Там он вызвал дежурного офицера и приказал объявить о перемирии.

Около 22 часов Карбони пошел в свой кабинет. Пытаясь разведать, что вообще немцы намереваются предпринять, он послал своего адъютанта, старшего лейтенанта Ланца, в германское посольство.

Возвратившись, Ланца сообщил, что немецкий штаб собирает чемоданы и сжигает секретные документы.

Очевидно, немцы ожидали нападения союзников или даже совместного — союзников и итальянцев. Они так нервничали из-за объявления перемирия и настолько были сбиты с толку, что немецкий военный атташе генерал фон Ринтелен напомнил адъютанту Карбони, Ланца, о его многолетней дружбе с Карбони и стал умолять его помочь ему выбраться из города.

Когда Карбони добрался до штаб-квартиры, была уже полночь. Вскоре после этого ворвался его начальник штаба: «Немцы наступают вдоль линий дивизии «Гранатieri!»

Карбони поспешил к Роатте. Тот сидел за письменным столом, над которым висел портрет Муссолини. Роатта выглядел очень озабоченным. Он только что получил сообщение о перехваченном телефонном разговоре между генералом Вестфалем и министерством иностранных дел Германии. Начальник штаба Кессельринга сообщил в Берлин, что немецкие воздушнодесантные войска разоружили итальянцев.

ГЛАВНОЕ В ПРОФЕССИИ КОРОЛЯ

В час ночи Карбони возвратился к себе. Он считал, что сейчас самое время издать приказ об исполнении «Меморандума 44», с тем чтобы итальянские войска по всей стране выступили против немцев. Он запросил мнение Амброзио. Но Амброзио не хотел сам решать этот вопрос. Он разбудил Бадольо. Бадольо сказал, что еще не подошло время для этого приказа.

А пока Амброзио издал приказ верховного командования за № 24202, который гласил, что «не следует допускать враждебных действий по отношению к немцам». Затем Амброзио отдал распоряжение Роатте, как начальнику штаба армии, взять на себя оборону столицы.

Но Роатта, который уже был в штатском, ответил, что невозможно защищать город в течение длительного времени. Он порекомендовал верховному командованию как можно скорее скрыться во избежание ареста.

Амброзио и Роатта разыскали принца Умберто и сообщили ему: немцы наступают широким фронтом с юго-запада. У них две воздушнодесантные дивизии, усиленные танковыми частями, с севера наступает танковый корпус, поддерживаемый мотомеханизированными частями и пикирующими бомбардировщиками.

Все трое пошли к Бадольо. Они доложили маршалу, что положение безнадежно, они окружены и вряд ли смогут продержаться до прихода союзников. Единственный пока еще свободный путь для бегства короля ведет вдоль Абруцких Альп по дороге на Тиволи. Сонный Бадольо согласился разбудить

короля и предложить ему немедленно бежать, чтобы не попасть в плен к немцам.

Виктор Эммануил был недоволен, но его убедили. Он приказал, чтобы кронпринц, глава правительства, начальник генштаба и три министра — армии, флота и авиации — последовали за ним в горы.

После того, как Амброзио издал все необходимые для бегства приказы, он вызвал министра внутренних дел Умберто Риччи и поручил ему остаться в Риме в качестве заместителя председателя совета министров. Но Риччи, пожаловавшись, что его даже не проинформировали о переговорах и о перемирии, отказался выполнить поручение и тут же подал в отставку.

Между тем Карбони вызвали к Роатте. Роатта сидел за письменным столом. Когда Карбони вошел, он спросил:

«Можете ли вы сейчас же отдать приказ вашим дивизиям немедленно наступать?»

«Почему?» — спросил Карбони.

«Мы больше не можем защищаться в Риме. Нас поймали, как мышь в мышеловку. Вот вам приказ о переезде ваших дивизий в Тиволи».

«И что я должен предпринять?»

Роатта наморщил лоб: «Я пока не знаю. Пусть одна из ваших дивизий сосредоточится у шоссе. Она должна быть готова к выступлению на восток. А потом мы посмотрим. В Тиволи вы получите новые приказы».

«Когда вы покидаете Рим?»

«Король уже в дороге. С ним Бадольо и Амброзио».

«Вы не дадите мне никакого письменного приказа?»

«В этом нет необходимости. — Затем Роатта подумал и вручил Карбони бумагу, что-то на ней нацарапав, и сказал: — Это прямой приказ. Позже вы его выполните сами».

Затем Карбони увидел, как быстро Роатта сбежал вниз по большой лестнице дворца.

Когда Карбони дал листок с приказом Роатты своему начальнику штаба, тот указал на то, что Роатта определил для наступления восточное направление, то есть путь от немцев, вместо наступления на запад, на немцев.

«Вероятно, это ошибка, — сказал Карбони. — Сформулируйте это так: в направлении «должны»».

На рассвете 9 сентября у черного входа военного министерства, который вел к виа Наполи, ждал король в мундире верховного главнокомандующего итальянских вооруженных сил. Он был в плаще. В руке он держал старый чемодан. Во дворе между броневиками и машинами с боеприпасами стоял личный лимужин Виктора Эммануила. Король не садился в машину. Он медлил.

«Я уже стар, — пробормотал он, — что они могут со мной сделать?»

Бадольо нервничал, уверял его, что правительство будет размещено в надежном месте. В конце концов король согласился. Он, королева Елена и адъютант Пунтони сели в машину.

Около 5 часов водитель вывел тяжелый автомобиль на улицу. На правом крыле развеялся голубой флажок короля.

КАРБОНИ ИЩЕТ ВЕРХОВНОЕ КОМАНДОВАНИЕ

Когда Амброзио и Бадольо заправились в свои кабинеты, начальник генштаба сказал: «Я должен отдать еще несколько приказов, пока не уехал. Я думаю, что вы должны сделать то же самое».

Бадольо согласился, но затем покачал головой и сказал: «Нет, я уеду сейчас же». Старик был совершенно убит. Он бормотал: «Что за спектакль?»

За машиной Бадольо следовала группа машин, в которых находились Амброзио, Роатта, министры флота и авиации и несколько офицеров генштаба. Все были в штатском.

Генерал Карбони, оставленный началь-

ником штаба Роаттой в Риме, прочитал его приказ и понял его так: он должен — в целях защиты Рима — обе свои моторизованные дивизии, «Арьете» и «Пьяве», снять с занимаемых позиций и перебросить в более безопасный район Тиволи.

Когда королевский кортеж скрылся в горах, отправился в путь и генерал Карбони. Чтобы попасть в Тиволи, восточнее Рима, он должен был пересечь линии расположения войск. Он переоделся в штатское, засунул приказ Роатты под зеркало для бритья и сел в машину с дипломатическим номерным знаком. Карбони сопровождали его сын и адъютант, старший лейтенант Ланца. По дороге его машину остановили немецкие танкисты — они спрашивали, как проехать в Монтеротондо, где до этой ночи находился штаб итальянской армии.

В Тиволи Карбони не нашел никого из членов верховного командования и не обнаружил склада горючего. Ему с трудом удалось заправить свой автомобиль.

По дороге Карбони заметил несколько машин вблизи дворца принца Массимо. Он подошел поближе и увидел необычную сцену. Там шли съемки фильма с участием известной римской актрисы Маризеллы Лотти. Карбони побродил вокруг дворца, пытаясь разузнать, не расположилось ли во дворце верховное командование.

Вскоре возвратился его адъютант Ланца и сказал, что встретил начальника штаба Роатту. Но у генерала не было никаких приказов для корпуса Карбони.

Как только генерал Карбони обосновался в своем штабе в Тиволи, со всей Италии к нему стали поступать запросы, вступил ли в силу приказ «Меморандум 44» или нет — тот самый секретнейший приказ, который предусматривал сотрудничество немцам по распоряжению Рима, а в непредвиденных ситуациях — по собственной инициативе.

Но в Риме уже никого не было.

Когда Карбони приказал генералу графу Кальви, командиру дивизии «Кентавр», начать боевые действия, чтобы «спасти честь итальянской армии», тот ответил, что будет воевать не против немцев, а только против англичан и коммунистов. На требование Карбони, чтобы Кальви подал в отставку, граф ответил, что, как зять короля, он имеет право действовать так, как считает нужным.

Наконец в Тиволи прибыл генерал Джангьери, командир корпуса, расположенного в Веллетри. Он тоже не имел никаких приказов от верховного командования. Он ничего не мог поделать, видя, как немцы окружают его штаб, и в последнюю минуту бежал через окно. Со всей Италии продолжали поступать телефонные запросы. Командиры частей и соединений, не имея никаких указаний, не знали, как они должны себя вести по отношению к немцам.

Генерал Карбони начал понимать причину хаоса. Итальянским войскам разрешалось начать действия против немцев лишь после того, как король и Бадольо окажутся в безопасности. Теперь Карбони стало ясно, почему Роатта приказал направить его дивизии на восток, а не на запад. Нужно было создать вид, будто бы они не собираются сражаться с немцами, в то время как в действительности они всего лишь прикрывали бегство короля.

Генерал Карбони решил, что в создавшейся ситуации есть только один выход: направить все вооруженные силы против немцев, задержать их как можно дольше и тем самым помешать наступлению на союзнический десант. Он решил стянуть свои войска для защиты Рима и немедленно отдал соответствующие распоряжения.

Но его войска целый день находились на марше. И, несмотря на то, что обе дивизии заявили, что готовы выступить против немцев, ни одна из них не смогла бы прибыть ранее утра 10 сентября к месту назначения.

ВОЕВАТЬ ИЛИ НЕ ВОЕВАТЬ!

До Карбони дошли слухи, что старый маршал Энрико Кавилья, который 8 сентября возвратился из Северной Италии и неожиданно появился в Риме, обсуждал с немцами вопрос о прекращении огня. Говорили, что эти переговоры с немцами велись по инициативе генерала графа Кальви.

Наконец пришло известие, что немцы стоят у ворот Рима. Кессельринг требовал, чтобы итальянцы прекратили всякое сопротивление, обещая за это мягкие условия. В противном случае условия будут более жесткими. В это же время Карбони получил известие от военного министра — генерал Сориче вызывал его в Рим.

[Продолжение следует].

Студыя выяўленчага мастацтва Палаца культуры Мінскага трактарнага завода.

НА ДНЯПРОЎСКИХ ПАРОГАХ

Запарожжа! Запарожжа!.. Колькі легенд і паданняў складзена пра цябе. У многіх вершах і песнях апета тваё гераічнае мінулае і велічныя сённяшнія працоўныя будні. Ступішы на тваю гасцінную зямлю, мы адразу трапілі ў абдымкі сяброў. Мы — гэта група рабочых, прафсаюзных работнікаў, пісьменнікаў, мастакоў, навуковых супрацоўнікаў, што прыехалі ў слаўны горад над Дняпром па запрашэнню Запарожскага абласнога камітэта прафсаюза рабочых металургічнай прамысловасці для правядзення тыдня Беларускай СССР.

«Калі ласка!» — гэтыя лагодныя і знаёмыя словы чуліся ўсюды, дзе б мы ні былі: на заводах, у клубах, у кнігарнях, на вуліцах і плошчах, па якіх мы хадзілі, любуючыся прыгажосцю буйнога індустрыяльнага цэнтра Савецкага Саюза, знаёмячыся з яго багатым і слаўным мінулым.

А гісторыя Запарожжа сапраўды цікавая і гераічная. Тут, за дняпроўскімі парогамі, быў колісь цэнтр вызваленчага руху ўкраінскага народа. Сюды, у Запарожскую Сеч, уцякалі і беларускія сяляне, ратуючыся ад невыноснага прыгнёту. Тут нарадзіліся бессмяротныя песні і легенды пра ратныя подзвігі Багдана Хмяльніцкага і Максіма Крываноса, Івана Багуна і Пятра Сагайдачнага, Івана Сірка і Севярына Налівайкі.

На дняпроўскіх парогам, згодна з планам ГОЭЛРО, у 1927 годзе, у дзень дзесцігоддзя Кастрычніцкай рэвалюцыі, быў закладзены Днепрагэс, які носіць імя Леніна. Слушна напісаў пра Днепрагэс адзін з яго наведвальнікаў: «Наведваюшы маўзалеі, я бачыў Леніна, велічнага ў смяротным слакоі. На вашай электрастанцыі я адчуў яго як ніколі жывымі».

Мы на Днепрагэсе. Ходзім па светлых машынных залах, услухоўваемся ў грукат яго магутных турбін. Змена з шасці чалавек абслугоўвае ўсю станцыю. Стаім у задуменні на падковападобнай плаціне, вышыня якой 70 метраў, любуючыся бурлівымі водамі магутнага Дняпра, што цякуць з роднай Беларусі. Унізе, на левым беразе, напружана гудуць бульдозеры, БелАЗы. Гэта ўзводзіцца яшчэ адна гідрастанцыя.

За скаламі віднецца вост-

раў Хорціца, цэнтр запарожскага казацтва. Гэта і наша цяпер часовае жылло і прыстанішча. На тыдзень і мы сталі «запарожцамі».

Цяпер востраў Хорціца — заказнік украінскай прыроды. Тут размесціліся піянерскія лагery, заводскія прафілакторыі. На Хорціцы зараз ствараецца гісторыка-мемарыяльны музей украінскага казацтва, у комплекс якога ўвойдуць музей-панарама, этнаграфічны музей «Запарожская Сеч», садова-дэкаратыўны парк.

З горадсцю расказвалі нам гасцінныя гаспадары аб гістарычным мінулым і шчаслівым сённяшнім дні свайго роднага горада. Яны вадзілі нас па шырокіх праспектах і плошчах, мы любаваліся прыгожымі будынкамі тэатра імя Шчорса і канцэртнай залы імя Глінкі, наглядзі за работай пракратных станаў, бачылі, як варыцца сталь і робяцца легкавыя аўтамабілі.

Беларускі мастак Уладзімір Стэльмашонак зрабіў замалёўкі трох вядомых запарожскіх сталяраў — рускага Р. Праскура, украінца І. Каёлы, беларуса П. Селязнёва.

Дарэчы, у Запарожжы жыў шмат беларусаў. Васіль Рамановіч, напрыклад, амаль 20 гадоў працуе на Дняпроўскім алюмініевым заводзе. Пачынаў падручным, цяпер брыгадзір. За самаадданую працу ўзнагароджаны ордэнам Леніна. Мы былі на вечары, дзе шанавалі нашага земляка, ганаровага металурга, старшага загрузчыка-выгрузчыка цэха абпальвання Дняпроўскага электроднага завода А. Голубева.

Аўтамабілі «Запарожца», сталыны ліст, каларыявы металы, кампрэсары, дызелі і іншую прадукцыю пастаўляе Запарожжа ў Беларусь. Беларусы ў сваю чаргу адпраўляюць сваім украінскім братам трактары, сельскагаспадарчую тэхніку, магутныя МАЗы і БелАЗы, тэлевізары і радыёпрыёмнікі.

На братняй зямлі Запарожжа мы яшчэ раз пераканаліся, што яго жыхары ведаюць і высока цэняць культуру і літаратуру нашага народа. Яны чытаюць творы Багушэвіча, Багдановіча, Купалы, Коласа, Чорнага, Крапівы, Броўкі, Танка, Куляшова, Шамякіна, Брыля, Мележа, Быкава і многіх іншых майстроў мастацкага слова. Выступленне беларускіх паэтаў Анатоля Астрэйкі і Міколы Аўрамчыка ў Запарожскім медінстытуце стала сапраўдным святам нашай пазіі. Беларускія мастакі Уладзімір Стэльмашонак і Віктар Сахienка дамовіліся з запарожскімі калегамі аб абмене мастацкімі выстаўкамі: свае работы украінцы пакажуць у Мінску, а беларусы — у Запарожжы.

Хутка мінаюць дні нашага знаходжання ў Запарожжы. Ветлівыя гаспадары не парушаюць добрага звычаю, які тут існуе, — найдарожыя гасцей, шчырых і верных сяброў прымаюць да запарожскага пабрэцтва. Так, ужо даўно сталі «запарожцамі» таджык Мірзо Турсун-задэ, балкарац Кайсын Куліеў, грузін Іосіф Нанешвілі, латыш Жан Грыва, беларус Анатоль Вялюгін. Цяпер у гэтую сям'ю прыняты Анатоль Астрэйка і Мікола Аўрамчык.

Пакідаючы гасцінную зямлю, мы везлі дадому, акрамя кветак, сувеніраў, нязгаснае пачуццё братэрскай дружбы, чыстай і шырокай, як паўнаводны бацька-Дняпро, моцнай і трывалай, як запарожская сталь.

Мікола БАЗАРЭВІЧ.

ВОДГУК У СЭРЦЫ

Адна з самых вялікіх радасцей у жыцці артыста — адчуванне, што яго мастацтва знаходзіць водгук у сэрцах людзей, што яго ім патрэбна. Малады саліст Беларускага тэатра оперы і балета, заслужаны артыст рэспублікі Віктар Кірычэнка перажыў нядаўна такія радасныя хвіліны, калі чытаў пісьмо ад жыхаркі горада Жлобіна Фяліцы Данілавай. «Паважаны Віктар, — пісала Фяліца Аляксандраўна, — я з асалядай слухаю Вашы канцэрты па тэлебачанню і радзі. Калі Вы выступалі па Гомельскім тэлебачанню і спявалі беларускія народныя песні, я ўспоміла свайго сына, які загінуў у час Айчынай вайны. Ён любіў гэтыя песні. Прашу, дарагі Віктар, калі Вы зможаце, прыезджайце да мяне ў госці, я сустрачу Вас, як роднага сына...»

Творчы лёс Віктара Кірычэнкі склаўся, можна сказаць, шчасліва. Пасля заканчэння кансерваторыі ў 1963 годзе ён быў прыняты ў труп Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета і адразу атрымаў партыю Ленскага. Гэты сусветна вядомы вобраз мае вялікую сцэнічную гісторыю. Вельмі проста было пайсці па пратаптанай тысячамі спевакоў сцежцы. Пасля першых спектакляў «Яўгенія Анегіна» пра Кірычэнка — Ленскага крытыкі

пісалі, што ў яго «собнаўскія інтанацыі». Гэта і радавала, і разам з тым гучала як перасцярога: неабходна было шукаць свае шляхі, свой ключ да вобраза. Малады спявак працягваў працаваць, і нарэшце глядач убачыў Ленскага Кірычэнкі: прычотнага, лірычнага юнака, які бязмежна верыць у чысціню каханні.

Рысы глыбокай чалавечнасці, гуманнасці характарызуць кірычэнкаўскія партыі Лыкава ў «Царскай нявесце», Рымскага-Корсакава, Фауста ў аднайменнай оперы Гуно, Альфрэда ў «Травіяце» Вердзі, Рудольфа ў «Багеме» Пучыні.

Вялікае месца ў сцэнічнай творчасці артыста займае беларускі рэпертуар. Спецыяльна для спевака напісаны некаторыя оперныя партыі і вакальныя творы. Напрыклад, беларускі кампазітар Юрый Семяняка, аўтар оперы «Зорка Венера», працуючы над вобразам Пятра, чалавека процілеглых Максіму Багдановічу поглядаў, меў на ўвазе Кірычэнку. Работа над гэтым вобразам захапіла артыста, яна дала яму магчымасць пашырыць творчы дыяпазон.

У галерэі створаных спеваком вакальна-сцэнічных вобразаў нацыянальнага рэпертуару — парывісты, бязмежна адданы Радзіме хлопец Юрка з оперы Цікоцкага «Але-

ся», адважны партызан Сацка з оперы Аладава «Андраі Касцянец» і іншыя.

Канцэртная дзейнасць прыносіць заслужанаму артысту рэспублікі В. Кірычэнку не меншую творчую асаляду, чым праца ў тэатры. Беларускія песні ў яго выкананні гучаць у розных кутках рэспублікі. Паспехам карыстаюцца выступленні спевака за межамі Беларусі і Савецкага Саюза.

— Я заўсёды адчуваю вялікую радасць, калі беларуская музыка, песні атрымліваюць водгук у сэрцах людзей розных краін, — гаворыць В. Кірычэнка.

Сярод мелодый канцэртнага рэпертуару ёсць для яго асабліва дарагая. Гэта песня маладога беларускага кампазітара Ігара Лучанка «Жураўлі на Палессе ляцяць...». Віктар закаханы ў беларускае Палессе — паэтычны край з яго легендамі і паданнямі. Гэта, зразумела, адчуваецца і ў выкананні.

К. АРЛОВА.

У адрас Беларускага радзі приходзіць шмат пісьмаў са словамі ўдзячнасці спеваку і аўтарам песні «Жураўлі на Палессе ляцяць». Сярод тых, каго яна крапае, і наш зямляк са Злучаных Штатаў Амерыкі Яфім Корзун. Па яго просьбе мы сёння друкуем ноты і словы папулярнай песні.

Жураўлі на Палессе ляцяць...

Словы А. СТАВЕРА

Музыка І. ЛУЧАНКА

Каб любіць Беларусь нашу родную,
Трэба ў розных краях пабываць.
Разумею цяпер, чаму з выраю

Жураўлі на Палессе ляцяць.
Што ім тыя пагоды паўднёвыя,
Што ім зелень платанаў і айв,
Калі клічуць іх далі сасновыя

МЕРНА, ПЯВУЧА

І азэрны, рабінавы край.

Сакавітыя пожны мурожныя
Не заменіш нічым і нідзе,
І зямлю, дзе сцяжыначка кожная
У прыветлівы двор прывядзе.

Каб любіць Беларусь нашу мілую,
Трэба ў розных краях пабываць.
Разумею цяпер, чаму з выраю
Жураўлі на Палессе ляцяць.
Жураўлі ляцяць...

РАССЫПАНАЯ СТАРАЖЫТНАЯ АПОВЕСЦЬ

«Альхімкава балота. Жыла ў тых мясцінах яшчэ пры паншчыне дзяўчына. Звалі яе Альхімія, а папросту Альхімка. І любіла Альхімка аднаго хлопца, марыла выйсці за яго замуж. Але прыглянулася прыгажуня свайму пану. Пан зняславіў дзяўчыну, і з гора ўтанілася бедная ў балоце. З таго часу людзі і прызвалі балота Альхімкавым».

«Вёска Паленаўка. Расказваюць, што раней вёска гэта называлася Напалеонаўка. У час вайны 1812 года тут стаялі французскія войскі. Але вымаўляць такую доўгую назву было цяжка, нязручна, вось і перарабілі яе ў Паленаўку».

«Вёска Якубоўшчына. У пана Сліжэноўскага быў селянін Якуз. Гаспадар яго вельмі цениў, таму што той быў і кончохам, і канавалам, і лекарам... Адно дрэнна: меў Якуз стрыжына сварлівую жонку, якая вельмі дакучала пану. І той, шкадуючы выгнаць Якуба, пабудоваў ім у лагу, за вёскай, хату і загадаў жыць там. Так з таго часу і пайшло: Якубоў лог — Якубова лагчына—Якубоўшчына».

Гэтыя запісы ўзяты з экспедыцыйнага дзённіка маладога вучонага-філолага Алены Катонавай. Яны—толькі тысячная частка таго, што ўдалося сабраць Алене, як кажуць у «палявых умовах». У час навучання ў аспірантуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ул. І. Леніна дзяўчына два гады запар выязджала ў раён даследавання. Пабывала яна на многіх вялікіх і малых рэках, гутарыла з жыхарамі буйных сёл і невялікіх вёсак. І ўсюды задавала адны і тыя ж пытанні: «Як называецца ваша рэчка, сенажаць, вёска? Адкуль пайшла такая назва?» Ведаць гэта ёй было неабходна для таго, каб потым, аналізуючы сабраны матэрыял, з навуковай дакладнасцю растлумачыць паходжанне назваў рэк аднаго з раёнаў Беларусі.

Справа ў тым, што Алена Катонава не проста філолаг, лінгвіст. У яе рэдкая і вельмі складаная спецыяльнасць: яна вучоны-тапаніміст, гэта значыць чалавек, які раскрывае тайну назваў гарадоў і пасёлкаў, курганоў і рэк. Чаму тая ці іншая мясцовасць, ручай, балота, возера называюцца так, а не інакш, хто і калі даў ім такое імя? Яна павінна адказаць на мноства пытанняў, каб яшчэ лепш зразумець, глыбей пазнаць гісторыю роднай зямлі, свайго народа.

Тапаніміка стаіць на скрыжаванні трох навук: лінгвістыкі, гісторыі і географіі. З мовазнаўства яна звязана таму, што назва ўяўляе сабой не што іншае, як уласнае імя. З гісторыі тапаніміку аб'ядноўваюць «хросныя»—гістарычныя асобы або падзеі, якія пакінулі адметны след у памяці народнай. Акрамя таго, велізарнае значэнне мае таксама вывучэнне быту і заняткаў народаў, якія жылі ў тым або іншым раёне зямлі сотні год назад і жывуць там цяпер. Яшчэ больш цесна звязана з тапанімікай географія, бо немалаважную ролю ў паходжанні назваў адыгрывае рэльеф мясцовасці, яе раслінны і жывёльны свет. Таму відавочна, што ад чалавека, які вырашыў прысвяціць сваё жыццё тапаніміцы, патрэбна рознабаковыя і глыбокія веды ў кожнай з гэтых галін навукі, энцыклапедычная адукаванасць, умённе супастаўляць розныя, на першы погляд нават не супастаўляльныя, факты і не палюхацца самых нечаканых вывадаў.

Калі б Алену спыталі, як атрымалася, што яна занялася такой нялёгкай справай, адказаць ёй было б надзвычай цяжка. Зразумела, яна не марыла аб тапаніміцы з дзяцінства, ды і слова гэта ёй упершыню давялося пачуць толькі ва ўніверсітэце. Сям'я яе была

вельмі далёкая ад лінгвістыкі, ды і ад навукі наогул. Але бацька і маці навучылі сваіх дзяцей галоўнаму—любві да працы, разуменню таго, што чалавек жыве на свеце для іншых і закліканы пакінуць пасля сябе добры след на зямлі і ў сэрцах людзей. І яшчэ яны змаглі перадаць дзецям сваю глыбокую любоў да ўсяго жывога, да прыроды, да роднай мовы.

Алена Катонава на выдатна скончыла філалагічны факультэт універсітэта і напісала дыпломную работу, аб якой адзін з членаў дзяржаўнай камісіі сказаў, што, не будзь на тытульным лісце гэтай работы надпісу «дыпломная», яна магла б быць прадстаўлена як асноўная частка кандыдацкай дысертацыі па тапаніміцы.

Такім чынам, тапаніміка... Яшчэ студэнткай Алена зразумела, наколькі гэта цікава, захапляюча і нялёгка. Але толькі паступішы ў аспірантуру і з галавой акунуўшыся ў сваю любімую навуку, яна ў поўнай меры ўсвядоміла ўсю складанасць працы вучонага-тапаніміста. За першым, падрыхтоўчым этапам работы над дысертацыяй, калі даводзілася многія гадзіны праводзіць у бібліятэцы, пачаўся другі этап работы—выезд у «поле». Сотні кіламетраў скалясіла дзяўчына на сваім матацыкле па сельскіх дарогах, па лясных і палевых сцежках.

Але ж народныя паданні—не заўсёды сапраўдныя гісторыі назвы. Гэта толькі адзін са шляхоў пошукаў ісціны. Слоўнікі, старажытныя рукапісы, карты, даследаванні вучоных суседніх рэспублік дапамагаюць ёй у вызначэнні сапраўднага паходжання назваў, абагульненні матэрыялаў, вызначэнні пэўных заканамернасцей.

З экспедыцыйных паздак Алена Катонава прывезла багаты тапанімічны матэрыял. Складзены на яго аснове слоўнік налічвае больш тысячы назваў, кожная з якіх нясе на сабе адбітак падзей, лёсу чалавечага. Як старажытная распынаная аповесць, назвы гэтыя могуць расказаць многа новага, невядомага аб гісторыі зямлі беларускай. Трэба толькі разгадаць іх тайну.

Вера КІЗІЛ.

Многа работы было ў навагоднія дні ў Снягурачкі і Дзеда Мароза. Яны разносілі падарункі дарослым і дзецям, наладжвалі вясельныя гульні ля святочна ўпрыгожаных ёлак. Разам з імі па гарадах і вёсках крочылі радаснае ажыўленне, смех, добры настрой. Наш здымак зроблен у Мінску на плошчы імя Калініна.

Жэня ЯНІШЧЫЦ

Якім ён будзе, Новы год!

Са шчасця, песень ці прыгод!

Якім ён будзе, новы час

У мяне, ў цябе, ў яе, у Вас!

Якім!..

А покуль надпішу

Паштоўкі, што паслаць спяшу

І тым, каго я ўжо забыла,

І тым, каго я так любіла,

І тым, каго яшчэ заву,

І тым, каму на боль ці міласць

Я, непазбежная, жыву!

БУСЕЛ НАД ЗАСНЕЖАНАЙ ВЁСКАЙ

Над заснежанай вёскай кружыць бусел. Палётаўшы, птушка садзіцца ля кацельні Гарадзецкай школы-інтэрната і дзюбай стукае ў дзверы, быццам просячы: «Хутчэй адчыніце, змерзі!»

...Увосень дзеці падабралі на балоце знясленага бусла. Відаць, птушка недзе падбілася і не змагла паляцець разам з іншымі ў цёплым краіны.

Першыя дні бусел тужліва стаяў ля кацельні, куды яго прынеслі школьнікі, адмаўляўся ад ежы. Але хутка прымаў ужо з рук дзяцей рыбу і кавалчкі мяса.

Раніцай госця выпускаюць на двор. Птушка падужэла, лёгка ўзлятае і абавязкова вяртаецца «дадому», у кацельню. Бусел не баіцца людзей, даверліва ідзе да іх.

П. СУСІКАЎ.

ГУМАР

— Ты мяне будзеш кахаць, калі мае валасы будуць сівыя?
— пытаецца жонка ў мужа.
— Вядома! Я ж кахай цябе, калі твае валасы былі рыжыя, чорныя, фіялетаваыя.

Вечарам муж і жонка катаюцца на машыне. Нечакана заглох матар.

Суддзя пытае ў падсуднага:
— Вас раней прыгаворвалі да турэмнага зняволення?
— Ніколі! — усклікнуў падсудны і зарыдаў.
— Ну-ну, не плачце, мой дарагі, зараз мы гэта выправім.

Прадстаўнік аднаго запарку прыхаў у пустыню Сахару і пытаецца ў мясцовага паліянічага:

— Як у Сахары злавіць льва?
— Трэба праз сіта прасяець увесь пясок, і тады на дне застанеца леў.

— П'еш?
— Не.
— Курьш?
— Не.
— Гуляеш у карты?
— Не.
— Што ж, у цябе няма ніводнай загані?
— Есць толькі адна.
— Якая?
— Я хлушу.

— Тата, можна мне сёння пайсці ў кіно?

— Нельга! Пазаўчора табе прычаплялі воспу, учора рвалі зуб, а сёння ты ўжо хочаш у кіно. Ці не занадта многа забай за адзін тыдзень?!

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,
33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі, Зак. № 01.

ЗАГАДКІ ЗНІКШАГА НАРОДА

Рабочыя Ваўкавыскага цэментнага завода ўскрывалі пясок над залежку крэіды ў двух кіламетрах ад гарадскога пасёлка Краснасельскага і раптам натрапілі на мноства пажаўцелых ад часу касцей. Навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР М. Чарняўскі, які прыбыў на месца па выкліку рабочых, устанавіў, што гэта могільнік эпохі позняга неаліту. Вучоны датаваў яго другой паловай трэцяга тысячагоддзя да нашай эры.

Але самым здзіўляючым аказалася тое, што могільнік належаў да так званай культуры шарападобных амфар, якая існавала чатыры з паловай тысячагоддзі назад на тэрыторыі сучаснай Польшчы і паўночна-ўсходняй часткі ГДР. На паўднёвым захадзе Беларусі да гэтага часу сустракаліся толькі сляды гэтай культуры. Такі могільнік знойдзены ў рэспубліцы ўпершыню.

У адным з пахаванняў М. Чарняўскі знайшоў больш дзесяці шклятаў жывёлін, чатыры вялікія гліняныя сасуды і кубак, кавалак янтару. Усё гэта — атрыбуты абраду пахавання, вядомага па больш ранніх знаходках у ПНР і ГДР. Каля аднаго са шклятаў ляжалі два наканечнікі стрэл, якімі была забіта жывёліна.

Што прывяло старажыт-

ных людзей сюды? Магчыма, прыцягнулі шахты, дзе здабыча каменя ішла задоўга да бронзавага веку.

Вучоныя ўжо многае ведаюць аб стваральніках высокай культуры шарападобных амфар. Аднак у іх да гэтага часу няма адзінай думкі аб тым, чым займаліся гэтыя людзі. Адно мяркуюць, што яны былі паліянічымі, другія лічаць іх ваяўнічымі плямёнам. Мяркуючы па знаходках у могільніку, М. Чарняўскі схільны сцвярджаць, што яны былі хутчэй жывёлаводамі і земляробамі. Калі

гэта так, то час з'яўлення земляробства на тэрыторыі Беларусі значна перасунецца назад. Раней лічылася, што яно пачалося тут толькі ў другім тысячагоддзі да нашай эры.

Зробленыя да гэтага часу знаходкі культуры шарападобных амфар у ГДР і ПНР не далі пакуль магчымасці прасачыць далейшы лёс тых, хто стварыў яе. Пайшлі яны з гэтай тэрыторыі ці змяшаліся з іншымі этнічнымі групамі, растварыўшыся ў іх? Магчыма, знаходкі над Ваўкавыскам, на процілеглым канцы зоны пражывання загадкавага народа, дазваляць высветліць і гэта пытанне.

В. НОСАЎ.

Мода 1972 года не прапануе новых нечаканасцей. Спрэчка наконт міні і максі скончылася кампрамісам. Цяпер дыяпазон моднага адзення будзе шырокі, як ніколі. Кожны зможа выбраць тое, што яму па густу. Галоўны прынцып моды 1972 года — практычнасць, зручнасць, элігантнасць. І ніякіх дыктатарскіх указанняў наконт даўжыні ці шырыні спадніц, прамога ці прыталенага крою сукенка.

НА ЗДЫМКУ: ля вітрыны Рэспубліканскага дома мадэляў.

